

S/3502

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

AON wewn. 4968/97

Do użytku służbowego

Egz. Nr 20

Plk dr inż. Wojciech DRAŻCZYK

LOGISTYKA SIŁ POWIETRZNYCH WEDŁUG POGLĄDÓW NATO (podstawy)

50192

WARSZAWA

1997

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OBRONY POWIETRZNEJ

KATEDRA LOGISTYKI WŁOP

PRZEKLASYFIKOWANO

Protokół Nr 54305

AON wewn. 4968/97

JAWNE

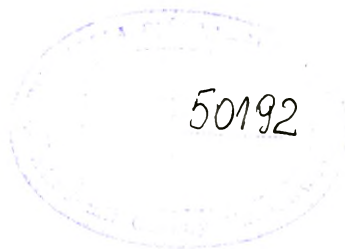
~~Do użytku służbowego~~

Egz. nr ...20

Płk dr inż. Wojciech DRAŻCZYK

**LOGISTYKA SIŁ POWIETRZNYCH
WEDŁUG POGLĄDÓW NATO**

(podstawy)

SPIS TREŚCI

WSTĘP	5
1. PODSTAWY TEORII LOGISTYKI NATO	3
1.1. Pojęcie i zakres przedmiotowy logistyki	3
1.2. Etapy i funkcje działalności logistycznej	3
1.3. Miejsce zabezpieczenia logistycznego w działaniach wojsk	5
2. ZASADY ORAZ ZAŁOŻENIA ZABEZPIECZENIA LOGISTYCZNEGO WOJSK NATO	8
2.1. Zasady zabezpieczenia logistycznego	8
2.2. Założenia działalności logistycznej	9
3. ORGANIZACJA ZABEZPIECZENIA LOGISTYCZNEGO SIŁ POWIETRZNYCH W NOWEJ DOKTRYNIE NATO	4
3.1. Główne założenia i wpływ nowej doktryny NATO na organizację zabezpieczenia logistycznego	4
3.2. Wariantowość organizacyjna zabezpieczenia logistycznego	8
3.3. Ogólna koncepcja wielonarodowych połączonych organów kierowania zabezpieczeniem logistycznym	0
3.4. Miejsce i zadania sztabu logistyki (I)CAOC	2
4. KIEROWANIE ZABEZPIECZENIEM LOGISTYCZNYM SIŁ POWIETRZNYCH NATO	5
4.1. Pojęcia podstawowe	5
4.2. Zasady i metody kierowania działalnością logistyczną w siłach powietrznych	0
4.3. Organizacja kierowania zabezpieczeniem logistycznym w (I)CAOC	4
ZAKOŃCZENIE	8
BIBLIOGRAFIA	9
ZAŁĄCZNIKI (1 - 9)	8

WSTĘP

Trwający obecnie intensywny proces przemian w naszych Siłach Zbrojnych (SZ) dotyczy również sfery logistyki, w tym teorii oraz praktyki zabezpieczenia logistycznego Sił Powietrznych (SP). Zmiany te mają na celu min. przystosowanie struktur organizacyjno-funkcjonalnych wojsk do współczesnych warunków i wymagań ewentualnych działań koalicyjnych w ramach NATO (North Atlantic Treaty Organization), tj. Paktu (Sojuszu) Północnoatlantyckiego. Pierwotnym zadaniem jest więc min. poznanie teorii działań według zasad, koncepcji oraz procedur Paktu, także w zakresie, tak eksponowanej również w NATO, działalności logistycznej.

Szczególnej rangi przedsięwzięcie realizowane jest od 1996 roku przez Wydział WLOP AON w ramach głównego ćwiczenia dowódczo-sztabowego, tzw. „Wydziałowej Gry Wojennej”. Zdecydowano bowiem, że ćwiczący będą planować i organizować działania bojowe Sił Powietrznych według standardów NATO, funkcjonując jako obsada (Tymczasowego) Połączonego Ośrodka Dowodzenia Siłami Powietrznymi¹ ((Interim) Combined Air Operation Centre - (I) CAOC), a wybrane elementy prezentować w języku angielskim.

W ramach tego stanowiska dowodzenia funkcjonuje również etatowy organ kierowania zabezpieczeniem logistycznym (tzw. G - 4), o składzie wynikającym ze specyficznego w NATO podziału zakresu przedmiotowego zabezpieczenia logistycznego. Z tego też względu, wyniknęła nagła potrzeba odpowiedniego, teoretycznego przygotowania zarówno studentów, jak i kadry Wydziału do ćwiczenia.

Doświadczenia ubiegłego roku wykazały, że nawet dobre przygotowanie, ale tylko w zakresie działalności bojowej, jest niewystarczające. Poważne trudności ujawniły się w zakresie kierowania zabezpieczeniem logistycznym, mimo faktu, że w ćwiczeniu przyjęto najłatwiejszy wariant organizacyjny w tym zakresie, tj. „organizację narodową”. Dlatego też, przed ćwiczeniem w bieżącym, 1997 roku, przeprowadzono dodatkowe, wewnętrzne szkolenie teoretyczne z zakresu „Logistyka SP NATO”, dla grupy dyplomowej kierunku „Logistyka WLOP” oraz dla PSOL WLOP. Jednocześnie zdecydowano, że w kolejnych latach cykl zajęć na ten temat wprowadzony będzie do stałego programu zajęć i poszerzony do wymiaru kilkunastu godzin

¹ Tłumaczenie za S. Zajas i inni, *Wybrane aspekty doktryny Sił Powietrznych NATO*, AON, Warszawa 1997.

dydaktycznych. Co ważne, zajęcia te prowadzone będą ponadto we wszystkich, nie tylko „logistycznych” grupach szkoleniowych Wydziału WLOP AON.

Poważną przeszkodą w realizacji tego zamiaru jest niedostatek, a właściwie brak literatury z zakresu logistyki NATO. Śladowa ilość materiałów dotyczy głównie zagadnień ogólnych i to w wąskim aspekcie współdziałania w ramach „Partnerstwo dla Pokoju” (PfP). Nie oddają one w pełni ani specyfiki zabezpieczenia Sił Powietrznych, ani funkcjonowania w ramach typowych dla NATO stanowisk dowodzenia tym rodzajem sił zbrojnych. Poza tym, materiały te, są dostępne, z reguły, tylko w języku angielskim (częściowo niemieckim), co jednak jest jeszcze poważną barierą informacyjną.

Z tego też względu ujawniło się wyraźne zapotrzebowanie na polskojęzyczny materiał pomocniczy z zakresu podstaw teoretycznych, zasad organizacyjno-funkcjonalnych oraz kierowania zabezpieczeniem logistycznym Sił Powietrznych NATO.

Niniejszy materiał ma na celu uzupełnienie istniejącej luki informacyjnej o oficjalnych poglądach i standardach NATO w zakresie logistyki Sił Powietrznych. Jest on przeznaczony zarówno dla studentów wszystkich kursów jak i dla kadry Wydziału WLOP AON. Ze względu na konieczność odniesienia do ogólnej teorii zabezpieczenia logistycznego oraz dowodzenia wojskami NATO, może być przydatny również dla szerszego grona odbiorców.

W rozdziale pierwszym przedstawiono podstawy teorii logistyki NATO, tj. pojęcie i zakres oraz etapy i funkcje oraz systematykę działalności logistycznej w całościowej działalności wojsk. Materiałem wiodącym w tym zakresie był „NATO Logistics Handbook”, wydany przez Senior NATO Logisticians’ Conference Secretariat w 1994 roku.

W rozdziale drugim przedstawiono podstawowe standardy działań w zakresie logistyki, usankcjonowane w jednym z głównych dokumentów Komitetu Wojskowego NATO (MC-319 z 1992 r.).

W rozdziale trzecim opisano nowoczesną koncepcję organizacyjną zabezpieczenia logistycznego sił zbrojnych NATO o wielonarodowym składzie, w tym ich Sił Powietrznych. Rozdział ten opracowano wykorzystując szereg źródeł, w tym konsultacje w Akademii Dowodzenia Bundeswehry (Hamburg, grudzień 1995 r.) i materiały z „NATO Logistics Course” (Stockholm, lipiec 1996 r.), w których autor brał udział oraz „Allied Joint Operations Doctrine - AJP-1(A)”, wydaną w 1995 roku, a także „Multinational Joint Operations Doctrine”, wydaną przez SHAPE (dla warunków Europy) również w 1995 roku.

W ostatnim, czwartym rozdziale, przedstawiono podstawy teorii dowodzenia NATO, w tym kierowania zabezpieczeniem logistycznym SP oraz organizację i zasady funkcjonowania

organu kierowania zabezpieczeniem logistycznym na najniższym, koalicyjnym stanowisku dowodzenia Siłami Powietrznymi, jakim jest Tymczasowy Ośrodek Dowodzenia Działaniami Powietrznymi - (I)CAOC. Do opracowania tego rozdziału wykorzystano różne źródła i materiały, co wynikało to z trwania jeszcze prac nad oficjalną „doktryną” logistyczną SP NATO. Mimo braku tego, zasadniczego przecież materiału źródłowego, przedstawienie wiarygodnych treści w zakresie kierowania działalnością logistyczną w SP NATO było jednak możliwe. Okazuje się bowiem, że w NATO, zakresy kompetencji i obowiązków w zakresie działań logistycznych, a także struktury organizacyjno-funkcjonalne organów kierowania logistyką wynikają przede wszystkim z określonego szczebla dowodzenia wojskami. Specyfika SP w tym zakresie wynika z oczywistej specjalizacji zadań zabezpieczenia logistycznego oraz uwzględnieniu uzupełniających logistykę SP funkcji i odpowiedzialności organów logistycznych wojsk lądowych, a także układu pozamilitarnego.

Dlatego też, jako wiodący, specjalistyczny materiał źródłowy, wykorzystano również „Land Forces Logistic Doctrine”, wydany w 1994 roku.

1. PODSTAWY TEORII LOGISTYKI NATO

Pierwszy rozdział opracowania przeznaczony jest na zaprezentowanie zasadniczych treści merytorycznych z zakresu teorii logistyki NATO, w tym i działań logistycznych połączonych wielonarodowych sił Paktu.

Kolejno przedstawiono pojęcie i zakres przedmiotowy logistyki, etapy i funkcje oraz miejsce zabezpieczenia logistycznego w całości działań wojsk.

W literaturze normatywnej NATO stwierdza się, że każdy członek Paktu może kierować się własnymi założeniami, organizacją i praktyką logistyczną. Jest to efektem prowadzenia własnej, zagranicznej i wewnętrznej, polityki przez poszczególne państwa, różnych doświadczeń bojowych oraz określonych możliwości ekonomicznych i warunków geofizycznych. Jednakże, w ramach NATO przyjmuje się jednolite założenia i zasady działań logistycznych, oddając specyficzne wymogi prowadzenia działań przez Połączone Wielonarodowe Siły (PWS) Paktu².

Niektóre z tych założeń i zasad w zakresie działań logistycznych mogą wydać się zupełnie nowymi, ale należy zdawać sobie sprawę, że zostały one określone dla potrzeb nowej strategicznej doktryny Paktu i co z tego wynika, nowej struktury organizacyjnej sił zbrojnych NATO.

Podane poniżej treści, w tym i sama definicja logistyki nie neguje więc automatycznie poszczególnych, narodowych pojęć i treści logistyki członków NATO. Są one traktowane jako dodatkowe, z pewnością komplikujące przede wszystkim procesy kierowania, czynniki, które jednak trzeba uwzględniać w działalności logistycznej wewnątrz połączonych struktur dowodzenia wojskami NATO.

1.1. Pojęcie i zakres przedmiotowy logistyki

Wielce znaczącym jest fakt, że w teorii logistyki NATO nie odróżnia się pojęć „logistyka” oraz „logistyka wojskowa”³. Należy więc pamiętać, że termin „logistic(s)” oznacza zarówno jedno jak i drugie nasze pojęcie i jest używany min. w obu tych znaczeniach.

² Dla określenia PWS NATO stosowane są następujące pojęcia: Multinational Joint Task Forces (MJTF), bądź krótsze JTF czy tylko TF.

³ Mimo obecnych kontrowersji co do istnienia „logistyki wojskowej”, autor uważa, że pojęcie to w naturalny sposób określa specyficzne warunki wewnętrzne (organizacja wojsk) oraz zewnętrzne (oddziaływanie przeciwnika) realizacji uniwersalnych skądinąd zadań logistycznych.

Kolejnym problemem jest odpowiednik naszego pojęcia „**działalność (działania) logistyczna**”, rozumianego jako wszechstronna realizacja (kierowanie i wykonawstwo) zadań z zakresu zabezpieczenia logistycznego⁴. W materiałach NATO, szczególnie o charakterze ogólnym, można spotkać określenie „**logistic(s) activity**”. Potwierdza to niejako słuszność Katedry Logistyki Wydziału WLOP AON w promowaniu terminu „działania (działalność) logistyczne.

Przedsięwzięcia z zakresu logistyki, tj. nasze, tradycyjne już „**zabezpieczenie logistyczne**” posiada również angielski odpowiednik „**logistic support**”, a niekiedy terminem „**logistics assistance**”.

W pojęciach NATO nie można natomiast spotkać oddzielnego terminu dla naszego „**wsparcia logistycznego**”⁵, co od kilku już lat budzi niepotrzebne, różne interpretacje i kontrowersje, a jest prostą konsekwencją powszechnej wieloznaczności słownictwa angielskiego. Należy więc pamiętać, że zarówno „**zabezpieczenie logistyczne**” jak i „**wsparcie logistyczne**” określane są po angielsku terminem „**logistic support**”,

Zazwyczaj jednak, **wszelką aktywność w zakresie logistyki** określa się, wieloznacznym jak widać, terminem „**logistic(s)**”. Stwarzało to często i stwarza nadal poważne trudności i błędy w wiernym tłumaczeniu fachowych tekstów anglojęzycznych przez amatorów - językoznawców, a szczególnie nie logistyków, którzy nie zdają sobie sprawy, że np. termin „**logistic(s)**” posiadać może zarówno **znaczenie przedmiotowe jak i kilka znaczeń organizacyjno-funcjonalnych**.

Jak już wspomniano, w NATO wiadomym jest, że w szeregu krajach funkcjonuje wiele definicji logistyki, które w różny sposób określają jej współzależności ze strategią oraz taktyką, przewozami (manewrami) wojsk oraz sferą produkcji. Rozbieżności te odnoszą się także do spraw zasadniczych, tj. do teorii i praktyki organizacyjno-funcjonalnej zagadnienia. Jednakże, mimo wszystko, w NATO uzgodniono i ustalono jedną, wspólną definicję logistyki, którą przedstawiono min. w „Słowniku Terminów i Definicji NATO” (AAP-6).

LOGISTYKA (logistics) to nauka (science) o przygotowaniu (planning) i wykonawstwie zadań przemieszania (movement) oraz utrzymywania i odtwarzania zdolności bojowej wojsk (maintenance of forces).

W najszerszym znaczeniu tego pojęcia, to te aspekty działań militarnych, które obejmują:

⁴ Termin ten zastąpił dawniejsze pojęcie „taktyka tyłów”.

⁵ Przez „wsparcie logistyczne” należy rozumieć formę zabezpieczenia logistycznego, realizowanego nie przez własne organa logistyczne ale przelozonego lub sąsiadów.

1. Projektowanie (design) i udoskonalanie, rozwój (development); pozyskiwanie (acquisition); przechowywanie, magazynowanie (storage); transportowanie (transport); rozdział (distribution); usługi czyli utrzymywanie i odtwarzanie zdolności użytkowej (maintenance); ewakuację (evacuation) oraz wycofywanie z eksploatacji, w tym niszczenie (disposition) wszelkich środków zaopatrzenia (materiel);

2. Przemieszczanie (movement) i zabezpieczenie medyczne⁶ (evacuation and hospitalization) stanów osobowych (of personnel);

3. Pozyskiwanie lub budowa (acquisition or construction); utrzymywanie lub odtwarzanie gotowości użytkowej (maintenance); użytkowanie (operation) wszelkiego rodzaju i typu obiektów i urządzeń infrastruktury (facilities);

4. Pozyskiwanie (acquisition) lub świadczenie (furnishing) usług socjalno-bytowych stanom osobowym (services).

1.2. Etapy i funkcje działalności logistycznej

Ogólna definicja „logistyki” oddaje m.in. zapewnienie (provision) wojskom wszelkich, niezbędnych środków zaopatrzenia oraz obiektów i urządzeń infrastruktury, określane terminem „materiel⁷”.

Ze względu na aktualny brak polskiego odpowiednika do określenia ogółu tych środków, w dalszej części opracowania, w odniesieniu do środków zaopatrzenia i obiektów infrastruktury traktowanych razem, użyty został termin „**środki (zasoby) logistyczne**”.

Proces zapewniania wojskom środków logistycznych, aż do zakończenia ich eksploatacji⁸ (materiel live cycle), obejmuje dwa, charakterystyczne etapy (fazy): Są to: „**etap produkcji środków logistycznych**”, tzw. „production logistics” oraz „**etap eksploatacji środków logistycznych**”, tzw. „consumer logistics”. Etapy te, rozdziela równie charakterystyczne przedsięwzięcie, tj. „**przekazanie środków logistycznych do eksploatacji**” (consumer reception of initial products).

W proces ten, zaangażowane są również **cywilne**, szeroko rozumiane, **zasoby logistyczne**, a wyróżniane oddzielnie od powyższych „etapów”, o czym dalej.

⁶ W niektórych źródłach zabezpieczenie medyczne wymieniane jest oddzielnie.

⁷ W innych kontekstach może oznaczać tylko środki zaopatrzenia lub tylko bojowe i materiałowe, a nawet tylko jedno z nich.

⁸ Proces eksploatacji przedstawiono graficznie w załączniku 1.

Ten wieloetapowy proces obejmuje także odpowiedzialność różnych organizacji NATO za jego realizację.

Prezentowana poniżej klasyfikacja i charakterystyka poszczególnych etapów działalności logistycznej jest w powszechnym użyciu w NATO oraz zyskała ogólną akceptację.

A. Etap produkcji środków logistycznych

(Production Logistics)

Ta część działań logistycznych polega na realizacji: prac badawczych (research); projektowych (design); rozwojowych (development); produkcji (manufacture) i uzyskiwaniu akceptacji (acceptance) wytwarzanych, wszelkich środków zaopatrzenia oraz obiektów i urządzeń infrastruktury (materiel) przez przyszłych użytkowników.

Przedsięwzięcia te wiążą się z: określaniem wymagań standaryzacji (standardization) i interoperacyjności (interoperability); zawieraniem/kontraktowaniem umów produkcyjnych (contracting); zapewnianiem wymaganej jakości produktów (quality assurance); określaniem asortymentów i ilości części zapasowych (procurement of spares); prowadzeniem analiz niezawodności i defektywności (reliability and defect analysis); określaniem wymagań/standardów bezpieczeństwa (safety standards) wyposażenia (equipment); określaniem specyfikacji i procedur produkcyjnych (specifications and production processes); weryfikacją i testowaniem (trials and testing), łącznie z zapewnieniem niezbędnych urządzeń do ich przeprowadzenia (including provision of necessary facilities); kodyfikację (codification); opracowanie instrukcji użytkowania (equipment documentation); określanie możliwości różnego zastosowania (configuration control) oraz modyfikacji (modifications).

W naczelnym dowództwie (Headquarters) NATO odpowiedzialnymi organami w zakresie produkcji środków logistycznych na potrzeby wojsk są: Wydział Zabezpieczenia Logistycznego Obrony (Defence Support Division -IS) oraz Wydział Uzbrojenia i Standardyzacji (Armaments and Standardization Division - IMS).

B. Etap eksploatacji środków logistycznych

(Consumer Logistics)

Ta część działań logistycznych polega na: przejmowaniu (reception) wytwarzanych produktów (initial products) do eksploatacji przez użytkowników; przechowywaniu (storage); transportowaniu (transport); utrzymywaniu i odtwarzaniu zdolności użytkowej (maintenance),

w tym remonty (repair); użytkowanie (operation) i wycofywanie z eksploatacji, w tym niszczenie (disposal).

Etap ten obejmuje: gospodarkę magazynową (stock control) środkami zaopatrzenia; pozyskiwanie lub budowę (provision or construction) obiektów i urządzeń infrastruktury (facilities), wyłączając te, które wykorzystywane są w etapie produkcji środków logistycznych; planowanie i kierowanie przemieszczaniem (movement control) środków zaopatrzenia; sprawozdawczość o stanie zdolności użytkowej środków logistycznych (reliability and defect reporting); przestrzeganie standardów bezpieczeństwa podczas ich przechowywania (safety standards for storage); transportowanie (transport) środków zaopatrzenia i prace przeładunkowe (handling) oraz, związane z tymi przedsięwzięciami, szkolenie (related training).

W naczelnym dowództwie NATO głównymi organami w tym zakresie są: Dyrekcja ds. Logistyki (Logistics Directorate- IS) oraz Wydział Logistyki i Zasobów (Logistics and Resources Division - IMS).

C. Program wykorzystania zasobów cywilnych na wypadek zagrożenia

(Civil Emergency Planning - CEP)

Chociaż nie jest to typowa część działalności logistycznej, CEP jest zbliżony do niej swoim charakterem.

W obecnym okresie (zmian strategii Paktu), idea CEP przechodzi zasadnicze zmiany, zmierzające do zwiększenia jego rangi w całościowej działalności logistycznej na rzecz wojsk NATO. Większe znaczenie nadaje się tym działaniom w okresie zagrożenia (crisis management) oraz wsparcia wojsk przez sektor cywilny (civil support), szczególnie w zakresie koordynacji wykorzystania cywilnych szlaków transportowych (civil transport) oraz przygotowania transformacji (mobilizacji) gospodarki narodowej na potrzeby militarne (industrial mobilization planning).

Szerszy kontekst CEP polega również na wykorzystywaniu wszystkich organów kierowania państwem, a nie tylko MSZ, odpowiedzialnego za szeroko pojęte bezpieczeństwo narodowe oraz MON, odpowiadającego przede wszystkim za sprawy czysto wojskowe.

W takim ujęciu, CEP obejmuje rozszerzoną odpowiedzialność w czasie kryzysu i wojny za: dalsze, ciągłe uczestnictwo prac rządu w kierowaniu działalnością logistyczną na rzecz wojsk; mobilizację narodowych zasobów obronnych (źródła energii, zasoby ludzkie, służba zdrowia, systemy transportowe, zdolności produkcyjne, zapasy żywności i produkcja rolna, zasoby surowców, telekomunikacja, itp.) jak również siły i środki obrony cywilnej.

W naczelnym dowództwie NATO, wiodącą rolę w tym zakresie odgrywa Dyrekcja Przygotowania Zasobów Cywilnych na Wypadek Zagrożeń (Civil Emergency Planning Directorate -IS).

Graficzne zobrazowanie etapowości działalności logistycznej w NATO przedstawiono w załączniku 1.

Kolejną, oficjalną w NATO, klasyfikacją działalności logistycznej jest wyróżnianie tzw. „funkcji logistyki” lub „funkcji działań logistycznych” (logistics functions). Klasyfikacja ta, którą umownie nazwać można „funkcjonalną”, odnosi poszczególne, specjalistyczne działania logistyczne do zasadniczych składników wojsk, tj. stanów osobowych, środków zaopatrzenia oraz infrastruktury.

Podstawy tej klasyfikacji, ogólnie rzecz biorąc, są więc podobne do wyróżnianych w naszej teorii tzw. szczegółowych rodzajów (podrodzajów) zabezpieczenia logistycznego, np. zabezpieczenie obiektowe - w odniesieniu do infrastruktury, czy zabezpieczenie socjalno-bytowe - w odniesieniu do stanów osobowych. Przedsięwzięcia te realizowane są i u nas przez poszczególne „piony funkcjonalne” logistyki.

Jednakże, w teorii NATO, klasyfikacja ta jest mniej skomplikowana, a przede wszystkim obejmuje więcej przedsięwzięć, zaliczanych do działalności logistycznej.

W NATO, podkreśla się również nierozzerwalność ogółu działań logistycznych oraz konieczność ich realizacji wspólnie z organizatorami działań bojowych. Bardzo istotnym jest więc i to, że wszelkie, funkcje logistyczne wyróżniane w teorii NATO jako oddzielne, pokrywają lub uzupełniają się swoimi zakresami z innymi (logistycznymi i nielogistycznymi) dziedzinami działalności wojsk. Logistyk NATO współpracuje z różnorodnymi sztabami (ich częściami) oraz uwzględnia zakresy ich odpowiedzialności, w tym rozważane przez nie problemy. Chodzi również i o to, że „przygotowanie działań logistycznych” odbywać się będzie w sztabach o różnych składach i strukturach. Będą to więc sztaby narodowe lub standardowe, NATO-wskie, a nawet i Wielonarodowe Centra Logistyczne (Multinational Logistic Centre - MNC).

Działania logistyczne w NATO muszą być więc dostatecznie skoordynowane z pracą nie tylko wielu zainteresowanych sztabów - operacyjnych czy logistycznych o różnych konfiguracjach organizacyjno-funkcjonalnych ale, co istotne, o zróżnicowanych powiązaniach z tzw. układem pozamilitarnym.

Poniżej scharakteryzowane są wyróżniane w NATO cztery funkcje logistyki:

(1) Funkcja zaopatrzeniowa

(The Materiel⁹ Function of Logistics)

Ta funkcja logistyczna, rozumiana jako specjalistyczna grupa przedsięwzięć z całego zakresu działań logistycznych, dotyczy środków zaopatrzenia (materiel) i to od pierwszego etapu, tj. ich powstania, aż do ostatniego czyli wycofania z eksploatacji i skreślenia z ewidencji (final disposal from the inventory).

Pierwsza część „cyklu eksploatacji” (life cycle) środka zaopatrzenia, tj. określenie zapotrzebowania (specification) poprzez zaprojektowanie (design) oraz wytworzenie (production) jest oczywiście fazą produkcji (production logistics).

Otrzymanie środków w wojskach (reception), jego rozdział (distribution) i przechowywanie (storage), remont (repair), utrzymywanie w gotowości użytkowej (maintenance), użytkowanie oraz końcowe wycofanie z eksploatacji (disposal) jest już drugą fazą - eksploatacji (consumer logistics).

Ważnym jest aby pamiętać, że początkowe projektowanie środków zaopatrzenia (głównie SiUW) musi uwzględniać koszty remontów i utrzymywania w gotowości użytkowej. Wymaga to więc, brania pod uwagę obu tych części działalności logistycznej (fazy produkcji i fazy eksploatacji) czyli całościowego rozpatrywania logistycznej „funkcji. zaopatrzeniowej”.

(2) Funkcja personalna

(The Personnel Function of Logistics)

Druga funkcja logistyczna obejmuje usługi transportowe wobec stanów osobowych (transport of personnel) oraz zabezpieczenie medyczne (medical and health service support). Dlatego też „funkcja personalna” dotyczy dwóch oddzielnych rodzajów działalności logistycznej, choć realizowanych na rzecz jednego składnika wojsk, tj. stanów osobowych. Oddaje to jednocześnie jak zakres działań logistycznych NATO różni się od zakresów wielu narodowych działań logistycznych, w których zadania związane z funkcjami medycznymi traktowane są jako tylko częściowo logistyczne albo nawet zupełnie oddzielnie od logistyki. Również usługi transportowe nie wszędzie klasyfikowane są do działań logistycznych¹⁰.

W NATO przyjmuje się, że realizacja funkcji personalnej wymaga ścisłego współdziałania pionu logistyki wojskowej z agendami planującymi CEP.

⁹ W tym znaczeniu termin „materiel” odnosi się tylko do środków zaopatrzenia.

¹⁰ Również i w naszych SZ „przewozy” nie wchodzą w zakres działalności logistycznej.

(3) Funkcja infrastrukturalna

(Infrastructure Function of Logistics)

Trzecia funkcja logistyki obejmuje wszelkie przedsięwzięcia związane z pozyskiwaniem lub budową oraz użytkowaniem obiektów i urządzeń (instalations and facilities) infrastruktury.

Finansowo, jest to funkcja logistyczna, która wymaga najwyższych nakładów w warunkach koalicyjnych działań PWS NATO.

(4) Funkcja usługowa

(The Service Function of Logistics)

Czwarta funkcja logistyki obejmuje zapewnienie (provision) wojskom walczącym (combat troops) odpowiedniej ilości specjalistów - logistyków (manpower and skills in logistic activities) oraz świadczenia szerokiego zakresu usług (vide range of services). Do przedsięwzięć tych należy min: odtwarzanie zużytych/utraconych środków zaopatrzenia (combat resupply); rozdział map (map distribution); pozyskiwania siły roboczej (labour resources); usługi pocztowe i kurierskie (postal and courier services); usługi handlowe (canteen); pralnicze i kąpielowe (laundry and bathing facilities); pogrzebowe (burials); itd.

Skuteczność tych działań zależy od ścisłej współpracy (close co-operation) pomiędzy pionem operacyjnym i logistycznym wojsk oraz organów cywilnych (operational, logistic and civil planning staffs).

Graficzne porównanie zakresów „funkcji logistyki” wg NATO oraz rodzajów naszego zabezpieczenia logistycznego przedstawiono w załączniku 2.

1.3. Miejsce zabezpieczenia logistycznego w działaniach wojsk

W NATO, ogół działalności sił zbrojnych (military forces), występujących zazwyczaj jako Połączone Wielonarodowe Siły - PWS (Multinational Joint Forces) określa się terminem „operation(s)”. Termin „operation(s)” nie oznacza więc naszych „operacji”.

Niewątpliwym jest, że trudno jest nam przyjąć fakt nieprowadzenia przez wojska NATO operacji, mimo powszechnego wyróżniania „operacyjnego poziomu (szczebla) wojny” (operational level of war) czy też, przez niektóre państwa, np. USA, „sztuki operacyjnej”. Należy więc pamiętać, że na NATO-wskim „operacyjnym poziomie wojny” nie prowadzi się „operacji”, a „kampanie” (campaign).

„**Operation(s)**”, to „operowanie wojskami, a więc wszelka ich działalność. To nie tylko prowadzenie przez nie działań bojowych (combat), według zasad strategii (i sztuki operacyjnej) oraz taktyki ale także realizacja zadań związanych z utrzymywaniem wojsk w zdolności bojowej (service), ich szkoleniem (training) oraz przedsięwzięcia zakresu administracji wojskowej (administrative military mission). To proces prowadzenia walki zbrojnej, polegający na: przemieszczaniu wojsk (movement); ich zaopatrzeniu (supply); prowadzeniu działań zaczepnych (attack) i obronnych (defence) oraz wykonywaniu manewrów (manoeuvre), niezbędnych do osiągnięcia celów bitwy (battle) lub kampanii (campaign).

W materiałach traktujących nie tylko o działalności sił zbrojnych (militarnych), ale również o udziale sił cywilnych, czy też cywilno-wojskowych, dla wyraźnego odróżnienia części typowo wojskowej z ogółu działań (operations), stosuje się często uszczegółowiające pojęcia „**military operation(s)**” lub najogólniej „**military activity(ies)**”.

Wszystkie te trzy pojęcia należy traktować jako synonimy.

W całościowych działaniach (operations) PWS NATO wyróżnia się dwie ich zasadnicze części składowe. Są to:

A. Działania bojowe (military/combat operations).

Obejmują one **walkę** (combat) jednostek bojowych (combat forces/elements) oraz **zabezpieczenie bojowe** (combat support), realizowane przez jednostki zabezpieczenia bojowego (combat support troops/elements).

Zabezpieczenie bojowe obejmuje **wsparcie ogniowe** (fire support) oraz **pomoc w działaniach bojowych** (operational assistance) czyli: wsparcie artyleryjskie (artillery support); wsparcie artylerią przeciwlotniczą (air defence artillery support); zabezpieczenie inżynieryjne (engineering support); działalność służb porządkowych (military police support); organizację łączności (signal support); rozpoznanie wojskowe (military intelligence support). Działalność ta **wiąże się ściśle ze strategią** (i sztuką operacyjną) oraz **taktyką**.

B. Pozostała działalność.

Polega ona na kierowaniu (management) i wykonawstwie (execution) wszelkiej innej działalności wojsk, tj. tzw. **administracji/działalności administracyjnej** (administration/administrative activity), głównie w zakresie **zabezpieczenia logistycznego** (logistic(s) activity/support; logistic(s)) oraz **szkolenia** (training) i **polityki kadrowej** (personnel management).

Przedsięwzięcia zakresu „administracji”, realizowane podczas działań bojowych określa się najczęściej terminem „**zabezpieczenie pomocnicze**” (combat service support).

Jak już wspomniano, przedsięwzięcia odnoszące się tylko do zakresu logistyki, określa się terminami: „**zabezpieczenie logistyczne/działalność/działania logistyczne**” lub tylko „**logistyka**” (logistic support/activity; logistic(s)).

Jednostki i urządzenia administracji, głównie logistyczne noszą oficjalną nazwę „combat service support elements”, choć często stosowany jest uogólniony termin „logistic(s) agenda(s)”.

Działalność wojsk w zakresie administracji (zabezpieczenia pomocniczego) **nie jest związana z zasadami strategii (i sztuki operacyjnej) oraz taktyki.**

W załączniku 3 przedstawiono graficznie „Umieszczenie działalności logistycznej w ogólnej klasyfikacji działań wojsk”, a w załączniku 4 „Jednostki i urządzenia logistyczne w ogólnej klasyfikacji wojsk”.

2. ZASADY ORAZ ZAŁOŻENIA ZABEZPIECZENIA LOGISTYCZNEGO WOJSK NATO

Po raz pierwszy zasady i założenia działalności logistycznej określono oficjalnie w NATO w 1978 roku, kiedy to w „załączniku B” (Supplement B) do „Raportu o długoterminowym programie obronnym sił zbrojnych” (The Long Term Defence Programme Task Force Report) wymieniono je między innymi, podstawowymi ukierunkowaniami działalności NATO.

Aktualne obecnie zasady i główne założenia w tym zakresie zostały przyjęte przez Konferencję Wyższych Oficerów Logistyki NATO (Senior NATO Logisticians' Conference) oraz zaaprobowane przez Komitet Planowania Obronnego (Defense Planning Committee - DPC) NATO 14.09.1992 r. (Final Decision on MC 319), a oficjalnie opublikowane 23.09.1992 r. Ustalenia te zostały także potwierdzone oraz częściowo uaktualizowane przez DPC w wydanym „Corrigendum 1 To MC 319” z 09.05.1994 r., a opublikowanym 27.05.1994 r.

Tak oficjalnie określone „Zasady (Principles) oraz założenia działań (Policies) logistycznych NATO” traktowane są jako generalne ukierunkowania (Guidance) dla NATO-wskich i narodowych organów kierowania (Authorities). Mają one służyć do rozwijania koncepcji zabezpieczenia logistycznego PWS NATO oraz ich struktur organizacyjno-funkcjonalnych (structures and procedures).

2.1. Zasady zabezpieczenia logistycznego

W NATO, w zakresie działalności logistycznej wyróżnia się **osiem zasad (Principles) zabezpieczenia logistycznego**. Są to: **odpowiedzialność; pozyskiwanie zasobów logistycznych; współdziałanie; kompetencje; wystarczalność; ekonomiczność; elastyczność; jasność sytuacji logistycznej.**

1. Odpowiedzialność (Responsibility)

Przedstawiciele kierownictw poszczególnych państw oraz NATO (nations and NATO authorities) ponoszą wspólną odpowiedzialność za zabezpieczenie logistyczne (logistics support) działań wielonarodowych sił NATO.

2. Zapewnienie zasobów (sił i środków) logistycznych (Provision)

Poszczególne państwa muszą zapewnić (indywidualnie lub drogą kooperacyjnych porozumień międzynarodowych) siły i środki - zasoby (resources) logistyczne do zabezpieczenia wojsk własnych, wydzielonych do dyspozycji NATO, zarówno w czasie pokoju jak i kryzysu czy też wojny.

3. Współdziałanie (Cooperation)

Niezbędnym warunkiem działalności logistycznej jest współdziałanie pomiędzy poszczególnymi państwami oraz kierownictwem NATO.

4. Kompetencje (Authority)

Dowódca NATO określonego szczebla organizacyjnego wojsk musi otrzymać odpowiednie kompetencje (uprawnienia) do wykorzystywania zasobów logistycznych, niezbędnych do prowadzenia przez wojska działań (employ) i utrzymywania (sustain) ich w zdolności bojowej, w maksymalnie skuteczny sposób.

5. Wystarczalność (Sufficiency)

Siły i środki logistyczne muszą być rozdzielone na poszczególne poziomy organizacyjne wojsk w stopniu wystarczającym do osiągnięcia odpowiedniego (określonego) poziomu gotowości bojowej (readiness), zdolności bojowej (sustainability) oraz mobilności (mobility), w celu zapewnienia wymaganych możliwości bojowych (military capability) podczas pokoju, kryzysu i wojny.

6. Ekonomiczność (Economy)

Zasoby logistyczne muszą być wykorzystywane efektywnie czyli: skutecznie (effectively); sprawnie (efficiently) oraz w sposób ekonomiczny (economically).

7. Elastyczność (Flexibility)

Zabezpieczenie logistyczne realizowane własnymi (organic) siłami i środkami czy też przydzielonymi lub wydzielonymi (w formie wsparcia) do tych zadań (dedicated) musi być realizowane tak samo dynamicznie, elastycznie, mobilnie oraz reagując na zmiany sytuacji (responsive) jak działają jednostki bojowe.

8. Jasność sytuacji logistycznej (Visibility)

Dla zapewnienia sprawnego kierowania i koordynowania zabezpieczeniem logistycznym wojsk wielonarodowych sił NATO niezbędnym jest dysponowanie pełnymi i aktualnymi informacjami o narodowych siłach i środkach (assets) logistycznych.

2.2. Założenia działalności logistycznej

W teorii logistyki NATO wyróżnia się **siedem grup założeń działań (Policies) logistycznych**. Są to założenia: o **charakterze ogólnym** oraz założenia, odnoszące się do następujących **sześciu problemów szczegółowych (zagadnień): odpowiedzialności; kompetencji; po-**

zyskiwania środków transportowych; wykorzystywania zasobów cywilnych; współdziałania (cywilno-wojskowego oraz międzynarodowego); zabezpieczenia medycznego.

I. Założenia ogólne

(General Policies)

1. Zabezpieczenie logistyczne powinno być zorganizowane drogą zrównoważenia potencjałów i lokalizacji w czasie „P” źródeł oraz odbiorców zaopatrzenia i usług z możliwościami terminowego oraz ciągłego odtwarzania zapasów oraz świadczenia usług zabezpieczanym wojskom w czasie kryzysu i „W”.

2. Standaryzacja środków zaopatrzenia oraz świadczonych usług ma bezpośredni wpływ na utrzymanie zdolności bojowej (sustainability) oraz skuteczność bojową (combat effectiveness).

Drogą tą osiąga się co najmniej interoperacyjność (interoperability) podstawowego SiUW, zamienność (interchangeability) środków zaopatrzenia (supplies) oraz powszechność (commonality) zasad postępowania w zakresie działań logistycznych (procedures).

3. Koncepcje (zamiary) zabezpieczenia logistycznego (logistic support concepts) oraz zasad działań logistycznych będą dostosowywane (tailored) do zabezpieczanych wojsk (respective forces) oraz wariantów ich wykorzystania (employment options).

4. Przygotowanie działań logistycznych (logistic planning), w tym działalność logistyczna państw przyjmujących wojska NATO (Host Nation Support - HNS) oraz przygotowanie środków transportowych (transportation planning) powinno być realizowane jako integralna część planowania obronnego (defence planning), realizowanego na tym samym szczeblu planowania, na którym planuje się skład sił zbrojnych (force planning) oraz ich działania (operaton planning).

5. Systemy łączności i informatyczne (communication and information systems) pomiędzy sztabami logistycznymi NATO i poszczególnych państw muszą zapewniać kompatybilne i skuteczne sposoby wymiany informacji (efficient and compatible interfaces).

6. Dla umożliwienia dowódcom PWS wykonywania ich zadań oraz zgromadzenia odpowiednich zasobów na czas „P”, kryzysu i „W”, przekazywane, narodowe meldunki i informacje o potencjale logistycznym do sztabów NATO (logistics reporting) muszą zapewniać pełną jasność sytuacji w tym zakresie.

7. Wszelkie czynniki mające wpływ na proces zabezpieczenia logistycznego podczas eksploatacji (logistics support considerations) systemów i wyposażenia powinny być integralną częścią etapów ich projektowania i produkcji.

II. Odpowiedzialność

(Responsibility)

1. Dowódca NATO określa wymogi w zakresie zabezpieczenia logistycznego (logistic requirements) oraz koordynuje jego realizację w obszarze swojej odpowiedzialności.

2. Każde z państw ponosi ostateczną odpowiedzialność za zapewnienie zabezpieczenia logistycznego swoich wojsk wydzielonych do NATO. Zrealizowane to być może wieloma sposobami, w tym poprzez odpowiednie uzgodnienia (umowy) z innymi państwami czy też wewnątrz NATO.

3. Poszczególne państwa utrzymują kontrolę nad własnymi siłami i środkami logistycznymi do czasu ich przekazania dowódcy NATO w tzw. „Przekazie Kompetencji” (Transfer of Authority - TOA).

III. Kompetencje

(Authority)

1. Dowódcy NATO na uzgodnionych szczeblach dowodzenia posiadają kompetencje do zmiany przydziału określonych sił i środków logistycznych przeznaczonych do zabezpieczenia wojsk będących pod ich dowództwem. Terminy oraz warunki takich zmian zostały ustalone przez Konferencję Wyższych Oficerów Logistyki NATO w 1993 r. Uprawnienia te posiadają: dowódcy NATO na szczeblu „sub -PSC” dowodzący PWS NATO; w obszarze ich odpowiedzialności; w czasie każdego działania kierowanych przez Radę Północno-Atlantycką (North Atlantic Council - NAC) lub Komitet Planowania Obronnego (Defence Planning Committee - DPC); w czasie pokoju, kryzysu i wojny.

2. Dowódcy NATO posiadają uprawnienia do określenia wymagań w zakresie HNS, inicjowania oraz uczestnictwa w dwu oraz wielostronnych negocjacjach. Jeśli jest to celowe, dowódca NATO może zakończyć uzgodnienia w zakresie HNS, odwołując się do poprzednich ustaleń w tym zakresie.

Dokonane, określone uzgodnienia, obowiązywać będą poza zintegrowaną strukturę PWS NATO. Możliwość różnych wariantów rozmieszczenia (ugrupowania) PWS NATO wymaga ogólnego podejścia przy planowaniu HNS. Poszczególne państwa, we współdziałaniu z NATO, będą musiały dokonać planowania w zakresie pożądanых potrzeb i posiadanych możliwości ze strony (jako) „państwa przyjmującego”. W każdym jednak razie, pozostaną okoliczności dotyczące szczególnie, ale nie tylko, Sił Reagowania (Reaction Forces). W takich przy-

padkach, planowanie HNS związane ze specyficznymi wymaganiami, może, a nawet powinno być kontynuowane.

3. Dowódca NATO ma prawo wymagać składania meldunków oraz kontrolowania (podczas pokoju, kryzysu i wojny) stanu, ilości i jakości sił i środków logistycznych, przeznaczonych do zabezpieczenia (wsparcia) wojsk, które będą mu podlegały.

IV. Pozyskiwanie środków transportowych

(Transportation)

1. Zasoby systemów komunikacyjnych (movement systems) oraz środków transportowych (transportation resources) muszą być w stanie odpowiadać każdemu wariantowi rozmieszczenia wojsk, w tym sił i środków logistycznych (częściami lub jednocześnie), regulować napływ transportów, łagodzić sytuacje ich nadmiaru zmieniając ich trasy, a nawet zatrzymywać transporty.

2. Wojskowe i cywilne zasoby transportowe muszą zapewniać wystarczające możliwości przewozowe (sufficient transportation capability), standardową „kontrolę przewozów” (movement control), a także koordynację (coordination) oraz systemowe ustalenia priorytetów przewozowych (prioritization systems).

3. Poszczególne państwa powinny zagwarantować możliwość łatwego oraz ekonomicznego pozyskania cywilnych i wojskowych zasobów transportowych i infrastruktury komunikacyjnej, co pozwoli na terminowe działania zarówno w czasie pokoju, kryzysu jak i wojny.

4. Wykorzystanie wojskowych oraz cywilnych zasobów transportowych i komunikacyjnych, przeznaczonych do rozmieszczenia wojsk (deployment), odtwarzania ich zapasów (resupply) oraz zmiany ugrupowania (redeployment) musi być skoordynowane na odpowiednim poziomie organizacyjnym oraz musi uwzględniać nadrzędne priorytety określone przez dowódcę NATO.

V. Wykorzystywanie zasobów cywilnych

(Civil Resources)

1. Wykorzystanie wojskowych i cywilnych zasobów logistycznych powinno być optymalnie zbalansowane. Zasoby cywilne powinny być wykorzystywane, o ile jest to celowe, realne oraz korzystniejsze czasowo i uzasadnione rachunkiem „koszt - efekt” (cost - effective).

2. O ile jest to celowym, powinno się wykorzystywać oba źródła (wojskowe i cywilne) zasobów logistycznych. Projektowanie oraz produkcja cywilnych zasobów logistycznych powinno uwzględniać pożądane cechy obronne, o ile jest to celowe i wynika z rachunku ekonomicz-

nego. Pozwala to tym produktom spełniać wymogi militarne, przewyższające z reguły wymogi komercyjne. Równocześnie, projekty wojskowego sprzętu czy też systemów powinny uwzględniać, o ile to możliwe, cywilne składniki oraz standardy.

3. Poszczególne państwa powinny udoskonalać ustawy oraz plany logistyczne dla ułatwienia szybkiego wykorzystania zasobów cywilnych we wczesnych okresach zagrożeń, szczególnie w zakresie HNS, środków transportowych i innych spokrewnionych zasobów związanych z rozmieszczaniem wojsk, infrastruktury oraz produkcji wojennej.

VI. Współdziałanie (cywilno-wojskowe i międzynarodowe)

(Co-operation)

1. Współdziałanie logistyczne (logistic co-operation) pomiędzy sektorem cywilnym, a militarnym, w obrębie poszczególnych państw oraz pomiędzy nimi musi zapewnić jak najlepsze wykorzystanie ograniczonych przecież zasobów obronnych, a dublowanie powszechnych funkcji (zadań) logistycznych musi być zminimalizowane. Poprawnie dokonane ustalenia oraz obustronne wsparcie pomiędzy poszczególnymi państwami w zakresie zapewnienia oraz wykorzystania zasobów logistycznych powinno ułatwiać im wykonywanie indywidualnych zadań. Dlatego też, rozpatrywać należy stworzenie międzynarodowych powiązań w zakresie potencjału logistycznego, specjalistycznych obszarów logistycznych (role specialization in logistic areas) oraz ustalenie wspólnych zasobów powszechnego użytku (common joint founded resources). Rozwiązania te należy stosować o ile mogą być korzystne, również z ekonomicznego punktu widzenia, jako celowe rozwiązania w zakresie zabezpieczenia logistycznego, szczególnie dla PWS NATO.

Jeżeli istnieją konkretne powody ekonomiczne, wówczas należy wykorzystać potencjał logistyczny NATO (np. w zabezpieczeniu wielce złożonych działań bojowych). Dysponentem tych zasobów jest Agencja ds. Zaopatrzenia i Usług Logistycznych (NATO Maintenance and Supply Agency - NAMSA).

VII. Zabezpieczenie medyczne

(Medical)

Ogólne założenia logistyczne, w najszerszym znaczeniu, odnoszą się również do problematyki zabezpieczenia medycznego (medical support). Jednakże kierowanie (guidance) tym rodzajem zabezpieczenia logistycznego musi być realizowane przy uwzględnieniu również innych, specjalistycznych (medycznych) czynników i właściwości.

3. ORGANIZACJA ZABEZPIECZENIA LOGISTYCZNEGO SIŁ POWIETRZNYCH W NOWEJ DOKTRYNIE NATO

Kolejny rozdział opracowania traktuje o sprawach organizacyjnych w zakresie realizacji zadań zabezpieczenia logistycznego PWS NATO podczas działań bojowych. Przede wszystkim przedstawiono w nim główne założenia i wpływ nowej doktryny Paktu na organizację zabezpieczenia logistycznego, będące tłem nowych jakościowo uwarunkowań dla działalności tego zakresu. Uwarunkowania te, spowodowały konieczność elastycznego, wielowariantowego, w tym „międzynarodowego” organizowania zabezpieczenia logistycznego wojsk NATO, a więc nie tylko w dotychczasowym „systemie narodowym”.

Konsekwencją takich rozwiązań jest nowa koncepcja funkcjonowania przy wielonarodowych organach dowodzenia PWS również wielonarodowych organów kierowania zabezpieczeniem logistycznym. Dotyczy to również sił powietrznych, co jest przecież zasadniczym przedmiotem zainteresowania w niniejszym opracowaniu.

3.1. Główne założenia i wpływ nowej doktryny NATO na organizację zabezpieczenia logistycznego

Nowa sytuacja polityczno-militarna w Europie, w tym praktyczne wyeliminowanie zagrożenia globalnym konfliktem wschód-zachód, zmieniła priorytety głównych zainteresowań Sojuszu w skali strategicznej.

W odróżnieniu do minionego okresu, obecne zagrożenia to możliwości powstania różnorodnych, z reguły regionalnych kryzysów i konfliktów. Mogą one powstawać na zróżnicowanych i wielowymiarowych podłożach i charakteryzować się wielorakimi możliwościami rozwoju. Będą więc trudno przewidywalnymi i wymagającymi niekiedy natychmiastowych reakcji. Z tych też względów, w dniach 7-8 listopada 1991 roku, szefowie państw i rządów uczestniczących w naradzie Rady Północnoatlantyckiej (North Atlantic Council - NAC) w Rzymie, uzgodnili Nową Doktrynę (Koncepcję) Strategiczną Sojuszu (Alliance's New Strategic Concept).

Zasadniczą implikacją przyjęcia nowej doktryny przez NATO była nowa struktura organizacyjna sił zbrojnych Paktu, a przez to odejście od utrzymywania większości wojsk w wysokich stanach gotowości bojowej. Funkcje te pełnią obecnie jedynie tzw. „Siły Reagowania” (Reaction Forces - RR), w tym „Siły Natychmiastowego Reagowania” (Immediate Reaction Forces - IRF) oraz „Siły Szybkiego Reagowania” (Rapid Reaction Forces - RRF).

Pozostałe, zasadnicze siły, to „Główne Siły Obronne” (Main Defence Forces - MDF) oraz „Siły wzmocnienia” (Augmentation Forces - AF).

Tak poważne zmiany w strategii sojuszu wymagają jednocześnie wysokiej mobilności wojsk oraz wielonarodowego ich składu. Spowodowało to m.in. określenie szeregu **nowych wymogów wobec logistyki w NATO**.

Wymogi te, określane są zazwyczaj w następujących, **dziwięciu grupach problemowych**: **elastyczność** (flexibility); **strategiczna mobilność, organizacja przemieszczania i zapewnienie środków transportowych** (strategic mobility, movement and transportation); **wielonarodowość** (multinationality); **standaryzacja** (standarization); **wsparcie przez państwo przyjmujące wojska NATO** (Host Nation Support - HNS); **zachowanie i odtwarzanie zdolności bojowej** (sustainability); **zabezpieczenie medyczne** (medical support); **infrastruktura** (infrastructure); **współpraca** (co-operation).

A. Elastyczność

Organizacja zabezpieczenia logistycznego musi być dostosowana do założeń strategicznych oraz wymagań wojsk, prowadzących działania bojowe. Szeroki wachlarz opcji, wariantów obronnych na obszarach działań NATO wymaga elastyczności w zapewnianiu wojskom środków logistycznych. Wymaga to:

1. Odpowiedniej, wieloszczeblowej organizacji zabezpieczenia logistycznego.
2. Terminowego dostępu do źródeł zaopatrzenia i usług.
3. Zapewnienia wojskom SiUW o cechach (możliwościach) przewozowych.
4. Dostosowania potencjału i organizacji zabezpieczenia logistycznego do potrzeb zabezpieczanych wojsk, w tym wariantów ich rozmieszczenia, co zapewni im optymalne warunki zabezpieczania podczas działań bojowych.
5. Wyposażenia dowódców NATO na odpowiednich szczeblach organizacyjnych wojsk w niezbędne uprawnienia do zarządzania określonymi środkami logistycznymi zgodnie z potrzebami wynikającymi z konkretnej sytuacji bojowej (operacyjnej).
6. Zapewnienia, że przygotowanie działań logistycznych realizowane jest jako integralna część „planowania obronnego” tego samego szczebla, na którym przygotowuje się skład i działania wojsk.

B. Strategiczna mobilność, organizacja przemieszczania i zapewnienie środków transportowych

Dla zapewnienia wymaganej elastyczności wielowariantowych działań wojsk NATO, poszczególne państwa muszą stworzyć niezbędne warunki dla zapewnienia mobilności wojsk w skali strategicznej, ich przemieszczania oraz zapewnić im odpowiednie środki transportowe. Planowe przygotowania w tym zakresie powinny pozwolić na skuteczne reagowanie w różnych, polityczno-militarnych sytuacjach.

Odpowiednie ilości środków transportu powietrznego i naziemnego, w połączeniu z zasadniczymi obiektami infrastruktury komunikacyjnej, takimi jak porty i lotniska, a także cywilno-wojskowe organa planowego przygotowywania (planowania) i zarządzania ruchem wojsk w zasadniczy sposób warunkują rozmieszczanie, wykorzystanie bojowe oraz zmianę ugrupowania wojsk NATO.

C. Wielonarodowość

Nieodłączną częścią całości wojsk, którym określa się jakiś wariant działań bojowych, jest logistyka. Dlatego też, koncepcja zabezpieczenia logistycznego formacji wielonarodowych powinna uwzględniać następujące kryteria:

1. Skuteczność działań.
2. Narodowa odpowiedzialność za zapewnienie odpowiedniego zabezpieczenia logistycznego (indywidualnie lub poprzez porozumienia międzynarodowe, w tym uzgodnienia co do pełnienia w skali całości wojsk PWS NATO tzw. „logistycznych funkcji specjalistycznych”).
3. Narodowe składniki PWS NATO (komponenty, kontyngenty) muszą być samowystarczalne pod względem logistycznym zarówno w okresie początkowym, jak i w kolejnych, mając zapewnione przez odpowiednie organa narodowe, dostawy zaopatrzenia i usług, zgodnie z ustaleniami dokonanymi pomiędzy poszczególnymi państwami, a dowództwami NATO.
4. W celu zarządzania pewnymi zasobami logistycznymi, zapewnianymi przez poszczególne państwa, dowódcy NATO muszą dysponować odpowiednimi uprawnieniami, uzgodnionymi pomiędzy państwami, a dowódcami PWS.

D. Standaryzacja

Na skuteczność bojową sił NATO, szczególnie o składzie wielonarodowym, bezpośredni wpływ będą miały poziomy standaryzacji wojsk. Dlatego też, standaryzacja wyposażenia, zaopatrzenia oraz procedur logistycznych jest ogólnym, logistycznym wskaźnikiem ocenowym

przydatności wojsk, który powinien być brany pod uwagę szczególnie przy ustalaniu składu Sił Reagowania. Jako minimum wymagań dla osiągnięcia skuteczności bojowej przyjmuje się interoperacyjność zasadniczego wyposażenia wojsk, wzajemną zastępowalność (interchangeability) zasadniczych środków zaopatrzenia oraz powszechność (commonality), o cechach zamienności, procedur działań logistycznych.

E. Wsparcie przez państwo przyjmujące wojska NATO

Dla zachowania zdolności bojowej PWS NATO, niezbędnym jest wsparcie przez państwo(a) przyjmujące te wojska na własnym terytorium. Jest to więc swoiste uzupełnienie organicznego potencjału logistycznego PWS.

Dwu i wielostronne porozumienia międzynarodowe, uwzględniające wymagania naczelnego dowódcy PWS NATO (Major NATO Commander - MNC), dotyczą zapewnienia niezbędnej obrony i ochrony jednostkom i urządzeniom logistycznym, zabezpieczenia logistycznego i obiektów infrastruktury przybywającym wojskom, podczas ich przemieszczania oraz wykonywania zadań. Wymagana elastyczność oraz wielonarodowość PWS NATO uwypukla potrzebę zwiększonego udziału dowódców tych wojsk w poszerzaniu uzgodnień w tym zakresie. Ponadto, wielowariantowość możliwości działań PWS wymaga, aby uzgodnienia zakresu HNS były formułowane w sposób bardziej ogólny niż dotychczas.

F. Zachowanie i odtwarzanie zdolności bojowej

Jednostki i urządzenia logistyczne partycypować będą w zachowaniu i odtwarzaniu zdolności bojowej PWS, realizując zadania zabezpieczenia technicznego (maintaning)¹¹ na odpowiednich do prowadzonych działań poziomach wobec ogółu środków zaopatrzenia, tj. UiSW (combat equipment), środków bojowych (combat support assets) oraz środków materiałowych (war consumables).

G. Zabezpieczenie medyczne

Usługi medyczne mają zasadniczy wpływ na zachowanie i odtwarzanie zdolności bojowej przez wojska. Obejmują one: profilaktykę zdrowotną; szybkie udzielanie pomocy chorym (sick), porażonym (injured) i rannym (wounded); zapewnienie szybkiego powrotu do służby.

¹¹ W najszerszym pojęciu, termin „maintenance” oznacza: „ogół przedsięwzięć realizowanych w celu utrzymania lub odtworzenia środków zaopatrzenia w określonym stanie. Obejmują one: rozpoznanie; kontrolę; obsługiwanie; dopuszczenie do użytkowania; naprawy i remonty oraz reklamacje.

Potencjał medyczny w obszarze działań wojsk musi być zbalansowany z ich wielkością i prawdopodobieństwem (ryzykiem) poniesienia strat sanitarnych. Poza tym, system medyczny musi być w gotowości do działań jeszcze przed faktem poniesienia ewentualnych strat.

H. Infrastruktura

Infrastruktura NATO oraz określone obiekty zapewnione przez poszczególne państwa muszą spełniać wymogi bezpieczeństwa i być dostosowane do geostrategicznych warunków działań PWS NATO.

Określenie przez PWS wymogów w zakresie infrastruktury będzie traktowane priorytetowo.

I. Współpraca

Dla maksymalizacji wykorzystania zasobów cywilnych i przemysłu, zasadniczym warunkiem będzie współpraca cywilno-wojskowa. Współpraca ta, w połączeniu z pogłębionym planowaniem mobilizacji gospodarki, powinna zapewnić większą wydajność w obszarach przemysłowych, gdzie czasy produkcji są krótkie oraz gdzie pewne produkty cywilne o zastosowaniu wojskowym mogą być wykorzystane na potrzeby PWS.

3. 2. Wariantowość organizacyjna zabezpieczenia logistycznego

Mając na uwadze wymienione wcześniej ogólne zasady i założenia działalności logistycznej NATO, w tym przede wszystkim wynikające z nowej doktryny strategicznej Paktu oraz wymogów działań PWS o wielonarodowym składzie, określono **pięć zasadniczych wariantów organizacyjnych zabezpieczenia logistycznego**.

Są to:

1. Każde państwo podejmuje się zapewnić pełne zabezpieczenie logistyczne swoim wojskom, wydzielonym do PWS.
2. Dowódca NATO koordynuje i zarządza narodowymi dostawami określonego zaopatrzenia czy usług.

W wariacie tym, przewiduje się także nawet podporządkowanie pewnych, narodowych jednostek czy urządzeń logistycznych dowódcy NATO.

3. Określone państwo podejmuje się koordynowania i zapewnienia zabezpieczenia logistycznego (w całości, w zasadniczym lub szerokim zakresie) ogółu wojsk PWS.

W wariantach tym, państwo takie nosi nazwę „państwa wiodącego” w zakresie zabezpieczenia logistycznego (lead nation).

Rozwiązanie to wymaga późniejszych, międzynarodowych rozliczeń finansowych

4. Poszczególne państwa podejmują się zapewnienia ogółu wojskom PWS określonych asortymentów zaopatrzenia czy usług.

Rozwiązanie takie nosi nazwę „specjalistyczne, logistyczne zadania państwa (narodowe)” (national role specializations).

Wymagane będzie również późniejsze rozliczenie finansowe.

5. Określony rodzaj sił zbrojnych lub wojsk (service component) obejmuje zadania „wiodącego organu logistycznego” (lead-role) lub pełni „specjalistyczne zadania logistyczne” (role-specialization)

I w tym przypadku, niezbędne będą późniejsze rozliczenia finansowe.

Powyższe warianty organizacji zabezpieczenia logistycznego muszą być brane pod uwagę w etapie planowania jakiegokolwiek składu i działań PWS NATO. Wielość tych wariantów ma zapewnić pożądaną elastyczność i skuteczność realizacji zadań logistycznych.

Należy jednak zdawać sobie sprawę z tego, że w konkretnych sytuacjach wybrany wariant organizacyjny może nie zapewnić pożądanых, wymienionych cech nawet w ciągu całego okresu działań bojowych PWS, bądź też, w jakimś ich etapie. Dlatego też, należy również rozpatrywać różne kombinacje powyższych wariantów, traktując je jako podstawowe lub dokonywać ich zmian, w razie potrzeby.

W każdym bądź razie, bez względu na przyjęty wariant organizacyjny (kombinacje wariantów) zabezpieczenia logistycznego PWS NATO, wymagane będzie centralne zarządzanie i koordynowanie w tym zakresie. Zadania te spełniają organa kierowania logistyką (zabezpieczeniem logistycznym) dowództw NATO.

Dlatego też, **priorytetowym obowiązkiem dowódców NATO jest usankcjonowanie wystarczalności etatowych organów logistycznych, ich powiększenie lub ustanowienie dodatkowych.**

Z tego też względu, powstała koncepcja tzw. „wielonarodowych (połączonych) centrów (dowództw) kierowania zabezpieczeniem logistycznym” (Multinational (Joint) Logistics Centre(Command) - MJ(N)LC), o których mowa w następnym rozdziale.

3.3. Ogólna koncepcja wielonarodowych połączonych organów kierowania zabezpieczeniem logistycznym

Stałymi, etatowymi organami kierowania zabezpieczeniem logistycznym zarówno głównego dowódcy PSM NATO jak i dowódców poszczególnych ich komponentów, tj. rodzajów sił zbrojnych (components)¹² są „sztaby logistyki” (J-4, G-4 oraz N-4)¹³.

Głównymi zadaniami tych sztabów w etapie przygotowywania działań jest opracowywanie „planów zabezpieczenia logistycznego” (logistics plans) oraz przedstawianie „ocen sytuacji logistycznej” (assessment of the logistic situations), a także składanie meldunków (sprawozdań) logistycznych (Logistics Raport). Sztab J-4 (dowódcy PWS) ponadto, wydaje „wytuczne” i „wskazówki” (directions and guidances)¹⁴.

W razie potrzeby, dowódca PWS lub dowódcy poszczególnych komponentów mogą powiększać swoje etatowe sztaby albo liczebnie (np. większa obsada poszczególnych zmian), albo o dodatkowych, innych specjalistów. Taki sztab J (G)-4 nosi wówczas nazwę „sztabu powiększonego” (augmented staff).

Jednakże, w warunkach sił wielonarodowych, oprócz zapewnienia centralnego zarządzania działalnością logistyczną, niezbędnym jest zapewnienie odpowiedniej koordynacji pomiędzy, z reguły różnymi po wieloma względami, realizatorami tych zadań. Dlatego też, powstała koncepcja, ażeby, w zależności od dysponowanego czasu przygotowania działań PWS, ich zakresu i złożoności czy też czasu trwania lub rozmachu przestrzennego, ustanawiać na szczeblu dowództwa PWS tzw.: „Wielonarodowe Połączone Centra (Dowództwa) Kierowania Zabezpieczeniem Logistycznym,, (Multinational Joint Logistics Centres (Commands)” - MJLC), a na szczeblu dowództw poszczególnych komponentów PWS - „Wielonarodowe Centra Kierowania Zabezpieczeniem Logistycznym” (Multinational Logistics Centres)¹⁵.

¹² Termin „components”, rozumiany jest jako poszczególne, zasadnicze składniki PWS NATO, tzn. wojska lądowe (land forces), siły powietrzne (air forces) oraz marynarka wojenna (navy). Są to więc „rodzaje sił zbrojnych”.

¹³ Symbole te oznaczają: „J” (joint) znaczy „połączony”, w sensie połączenia rodzajów sił zbrojnych; „G” (ground) odnosi się do wojsk lądowych i sił powietrznych; „N” (navy) oznacza sztab marynarki wojennej. Cyfra „4” oznacza w strukturach sztabowych NATO organ logistyki.

¹⁴ Tłumaczenie tych terminów za: S. Zajac i inni, *Wybrane aspekty...*. Wydaje się, że w naszych w odniesieniu do naszych ustaleń, są to typowe „zarządzenia logistyczne”.

¹⁵ Centra takie, o ile zajdzie taka potrzeba, mogą również powstawać na wyższych szczeblach organizacyjnych struktur wojskowych NATO. Nie przewiduje się natomiast tworzenia takich organów na szczeblach niższych niż dowództwo komponentów PWS.

Zadaniem MJLC byłoby **centralne koordynowanie przemieszczaniem wojsk i realizacją pozostałych zadań ich zabezpieczenia logistycznego wobec ogółu PWS NATO¹⁶**:

1. Pomiedzy poszczególnymi komponentami PWS.

2. Z narodowymi organami logistycznymi wydzielonymi do PWS, a realizującymi specjalistyczne zadania w skali całych PWS (lead nations; national role specializations; service component lead- role/ role specialization).

3. Z narodowymi (państwowymi i pozarządowymi) organami logistycznymi realizującymi zadania w zakresie HNS.

Zadaniem MJCL mogłoby być również, w razie potrzeby, przygotowanie oraz zarządzanie wielonarodowym systemem logistycznym PWS.

Zadaniem MNLC z kolei, byłaby **koordynacja przemieszczaniem wojsk oraz realizacja pozostałych zadań ich zabezpieczenia logistycznego pomiędzy poszczególnymi, narodowymi organami logistycznymi, wchodzącymi w składy komponentów (rodzajów sił zbrojnych) PWS NATO.**

Wymienione wyżej zakresy przewidywanych odpowiedzialności organów kierowania zabezpieczeniem logistycznym dwóch, najwyższych szczebli dowodzenia PWS NATO mogą ulegać zmianom. Zakłada się bardzo elastyczne ustalanie ich kompetencji, i tak np, MJLC może odpowiadać tylko za koordynację bardzo specjalistycznych przedsięwzięć logistycznych, wykonywanych w skali całych PWS, a wszystkie inne zadania będą koordynowane przez poszczególne MNLC.

Należy również podkreślić, że nie przewiduje się organizowania podobnych centrów na niższych szczeblach dowodzenia PWS NATO.

W docelowej wizji organów kierowania zabezpieczeniem logistycznym zakłada się, że nastąpi pełne dostosowanie etatowych sztabów J(G,N)-4 do nowych, wielonarodowych zadań koordynacyjnych. Wymaga to jednak czasu i zebrania odpowiednich doświadczeń. Dlatego też, trudno jest dziś wyrokować jak długo będzie funkcjonować koncepcja „wielonarodowych połączonych organów kierowania zabezpieczeniem logistycznym” i czy zastąpiona ona będzie „udoskonalonym” sztabem J-4, czy też sztab ten przeistoczy się w nowy układ organizacyjno-funkcjonalny o zmienionych kompetencjach.

¹⁶ W klasyfikacji NATO, zadania związane z przemieszczaniem wojsk wchodzą oczywiście w zakres zabezpieczenia logistycznego. Jednakże, ze względu na niektóre, narodowe różnice interpretacyjne zakresu logistyki (w tym i nasze), dla pełnej jasności, w wykładniach treści „zabezpieczenia logistycznego” używa się najczęściej pojęcia „przemieszczanie (movement), logistyka (logistics) i zabezpieczenie medyczne (medical support)”.

W załączniku 5¹⁷ i 6¹⁸ przedstawiono graficznie miejsce wielonarodowych połączonych organów kierowania zabezpieczeniem logistycznym (MJLC; MNLC) w ramach PWS NATO (Task Force - TF). Na rysunku w załączniku 6 pokazano także zależności służbowe (Command Functions) oraz uprawnienia w zakresie koordynowania działalności logistycznej (Coordination Functions) pomiędzy tymi organami, a dowódcami poszczególnych składników PWS, tj. wojsk lądowych, marynarki wojennej i sił powietrznych (Land Forces, Maritime Forces - Navy, Air Forces) i państwami przyjmującymi wojska NATO (Host Nations - HS) oraz narodowymi jednostkami i urządzeniami logistycznymi, wydzielanymi do PWS (National Support Elements - NSE), a także logistycznymi organami pozarządowymi (Non - Governmental Organizations - NGO). Przedstawiony rysunek uwzględnia również ewentualne, wielonarodowe organa logistyczne (Multinational Logistics -MNL), których wykorzystywanie kierowane jest przez MJLC.

3.4. Miejsce i zadania sztabu logistyki (I)CAOC

W ogólnej strukturze sił powietrznych NATO, na szczeblu taktycznym¹⁹ funkcjonują tzw. (Tymczasowe) Połączone Ośrodki Dowodzenia - (I)CAOC. Podlegają one tzw. „głównym podległym dowódcom” (Principal Subordinate Commanders - PSC), którymi są dowódcy sił powietrznych w poszczególnych tzw. „regionach”, jak np. Dowódca Sił Powietrznych w Europie Centralnej (Commander Air Forces in Central Europe - COMAIRCENT).

W odniesieniu do np. organizacji wojsk lądowych NATO, (I)CAOC jest więc stanowiskiem dowodzenia szczebla korpusu ogólnowojskowego.

Pod (I)CAOC podlegają bezpośrednio podporządkowane im jednostki bojowe (combat units) sił powietrznych, tj. wojsk obrony przeciwlotniczej - WOPL (nazywane zazwyczaj „Surface to Air Missiles” - SAM units), wojsk lotniczych - WL (nazywane najczęściej „Flying” units lub „(FB) Wings/Sqn”) oraz wojsk radiotechnicznych - WRt („Radar” units lub „Commanding and Reporting Centre” - CRC).

¹⁷ Materiał z konsultacji w Akademii Bundeswehry (Hamburg 1995 r.).

¹⁸ Materiał z „NATO Logistics Course” - Stockholm 1996 r.).

¹⁹ Wobec możliwości ilościowych (I)CAOC w dowodzeniu siłami OP, w odniesieniu do naszych sił powietrznych jest to ośrodek dowodzenia conajmniej szczebla operacyjno-taktycznego (korpusu obrony powietrznej), a nawet szczebla operacyjnego (WLOP).

Inną, często spotykaną ogólną nazwą wszystkich tych jednostek jest „Jednostki ofensywne i defensywne” (Off & Def Units).

Przykładowe umiejscowienie organizacyjne (I)CAOC w strukturze Sił Powietrznych NATO w Europie Centralnej przedstawiono w załączniku 7²⁰.

Jak już wspomniano, w strukturze organizacyjnej (I)CAOC, tak jak i innych sztabów ogólnowojskowych, funkcjonuje etatowy organ kierowania działalnością logistyczną (sztab logistyki), tzw. G-4. Nazywany jest on bardzo dowolnie, co stwarza niekiedy trudności w prawidłowym przekładzie tych terminów. Spotyka się bowiem takie nazwy jak np.: „Administration Registry” czy ogólną „Support” lub tylko hasłową „Logistics”.

Szczególnym rozwiązaniem w (I)CAOC jest podporządkowanie „szefa logistyki” (Chief Support) bezpośrednio pod jego dowódcę, tj. z pominięciem szefa sztabu (Chief /Director Operations - Ch/Dir OPS).

Skład personalny sztabu logistyki (I)CAOC nie jest ściśle określany. Wynika to z konkretnych potrzeb i warunków działania oraz zadań poszczególnych ośrodków. Obsada sztabu logistyki (I)CAOC powinna jednak odpowiadać nie tylko ogólnej klasyfikacji funkcjonalnej logistyki ale i uwzględniać specyfikę sił powietrznych w tym zakresie, tj. rangę niektórych przedsięwzięć logistycznych realizowanych na rzecz tego rodzaju sił zbrojnych.

Sztab G-4 powinien więc posiadać specjalistów z zakresów: zaopatrywania i zabezpieczenia technicznego (materiel); zabezpieczenia obiektowego (infrastructure); zabezpieczenia medycznego i przewozów (personnel); usług socjalno-bytowych (services).

Z reguły, przyjmuje się, że w sztabie G-4 (I)CAOC funkcjonować będą **dwa zespoły**: zespół „**zaopatrywania i zabezpieczenia technicznego techniki lotniczej**”, nazywany terminem „**materiel**” (mimo wyraźnego zawężenia ogółu tej problematyki) oraz zespół „**zabezpieczenia lotniskowego**” (nazywany również o wiele pojemniejszym terminem „**infrastructure**”). Należy również pamiętać, że ilości poszczególnych specjalistów w sztabie logistyki (I)CAOC muszą odpowiadać przyjętej organizacji pracy w ośrodku, w tym jej zmianowości.

Miejsce sztabu logistyki w ogólnej strukturze organizacyjnej (I)CAOC przedstawiono w załączniku 8.

²⁰ Źródło: S. Zajac i inni, *Wybrane aspekty...*

Typowymi zadaniami sztabu logistyki (I)CAOC są rutynowe zadania sztabu G-4. Jedyną różnicą w tym zakresie jest to, że sztab ten nie opracowuje żadnych dokumentów rozkazodawczych ani sprawozdawczych w zakresie logistyki²¹. Wynika to z tego, że pod (I)CAOC, z reguły, podlegają (są podporządkowane) jedynie jednostki bojowe sił powietrznych.

Do zadań G-4 (I)CAOC należy więc²²:

1. Ciągłe zbieranie, analizowanie i ocenianie danych o sytuacji logistycznej podległych (podporządkowanych) (I)CAOC wojsk oraz innych, działających w obszarze odpowiedzialności ośrodka.
2. Przedstawianie sytuacji logistycznej oraz doradzanie dowódcy i sztabowi planowania (I)CAOC w zakresie zabezpieczenia logistycznego, szczególnie w sytuacjach niedoboru zasobów logistycznych.
3. Uczestnictwo w pracy sztabu planowania (I)CAOC.
4. Koordynowanie realizacji ogółu przedsięwzięć logistycznych w wojskach (na rzecz wojsk) podległych (podporządkowanych) (I)CAOC.

²¹ W ramach wydziałowego ćwiczenia dowódczo-sztabowego studenci opracowują w celach szkoleniowych załącznik logistyczny (Annex Logistics) do rozkazu bojowego (Air Task Order - ATO) dowódcy (I)CAOC. Podobne zadania, z analogicznych względów wykonują podczas ćwiczeń studenci Akademii Bundeswehry.

²² Opracowano na podstawie konsultacji z oficerami Fakultetu Sił Powietrznych Akademii Bundeswehry oraz Ch.Scheffel, *Ćwiczenia i treningi dowódczo-sztabowe połączonego stanowiska dowodzenia operacjami powietrznymi (I)CAOC*, AON, Warszawa 1996.

4. KIEROWANIE ZABEZPIECZENIEM LOGISTYCZNYM SIŁ POWIETRZNYCH NATO

Rozdział ten przeznaczony jest przede wszystkim na przybliżenie zasad organizacji i uczestnictwa sztabu logistyki w pracy, głównie planistycznej, w (I)CAOC. Zasadnicze treści tego zakresu przedstawiono w ostatniej, trzeciej części rozdziału.

W pierwszej części przedstawiono konieczne, zdaniem autora, interpretacje podstawowych pojęć z zakresu teorii dowodzenia NATO. Dotyczy to przede wszystkim odniesień do naszych pojęć „dowodzenie” i „zarządzanie”, w tym, w zakresie działalności logistycznej oraz, co zupełnie nowe, zróżnicowane kompetencje i zasady udzielania oraz przekazywania uprawnień kierowniczych, w tym i w zakresie działalności logistycznej.

W drugim podrozdziale zaprezentowano uniwersalne zasady i metody dowodzenia i zarządzania wojskami NATO, odnoszące się także do kierowania zabezpieczeniem logistycznym.

4.1. Pojęcia podstawowe

Niewątpliwie podstawowymi pojęciami w każdej teorii dowodzenia wojskami są terminy „dowodzenie” i „zarządzanie”, traktowane jako określenia form (odmian) „kierowania” działalnością tak specyficznej organizacji, jaką są siły zbrojne. Przedstawiono także interpretację pewnych NATO-wskich szczegółowych pojęć tego zakresu, nie występujących w języku polskim, a dotyczących działalności logistycznej.

W terminologii NATO funkcjonuje powszechnie dwuczłonowy termin „**command and control**”, określane też skrótowo - „**C²**” będący synonimem bardziej „cywilnego” terminu „**management**”, zastępowanego także pojęciem „**direction forces**”. O ile terminy „**management**” czy też „**direction forces**” nie budzą większych kontrowersji interpretacyjnych, gdyż słusznie rozumiane są jako nasze, ogólne „kierowanie”, to przekłady „**C²**” są wielce niejednoznaczne i rozbieżne znaczeniowo. Przede wszystkim zadziwia fakt używania w NATO tych pojęć zazwyczaj razem, przy czym są one tak bliskoznaczne, że wydają się być nawet synonimami. Można zadać więcej pytań. Np., dlaczego nie stosuje się innego, równie komunikatywnego pojęcia „**military management**” (kierowanie działalnością wojskową), czy też, dlatego nie wymyślono innego, jednowyrazowego pojęcia anglojęzycznego, choć praktyczne słowotwórstwo, szczególnie amerykańskie, jest powszechnie znane?

Na początku pierwsze, zasadnicze ustalenie. Otóż prawda, że oba pojęcia są zazwyczaj używane razem i są bliskoznaczne. Nie są one natomiast synonimami. Uzasadnienie tego faktu należy szukać właśnie w koniecznej różnorodności **form** (odmian) **kierowania** działalnością wojskową.

Po drugie, dlaczego nie używa się powszechnie równie komunikatywnego pojęcia jak np. „military management” - autor też nie wie. Wydaje się jednak, że przyczyny są analogiczne jak i u nas, w Wojsku Polskim. W naszej terminologii nie popularyzuje się również terminu „kierowanie działalnością wojskową”. Jest to za długie i zbyt „cywilne”.

I wreszcie odpowiedź na trzecie pytanie - dlaczego nie wymyślono czegoś lepszego? Wydaje się chyba nic lepszego niż „C²” po prostu nie da się wymyślić.

Przyjrzyjmy się teraz jak interpretowane są u nas oraz w podstawowych materiałach NATO (i USA)²³ terminy „**command**” i „**control**”, używane łącznie jako „C²”.

Słowo „**command**” tłumaczone jest zazwyczaj trafnie, tj. w znaczeniu funkcjonalnym, jako „dowodzenie”²⁴. Oznacza ono bowiem „**proces realizacyjny funkcji** (przedsięwzięć) **kierowniczych**, znanych powszechnie i w naszej „teorii dowodzenia” (planowanie, organizowanie, itp. ...). Natomiast termin „**control**” interpretuje się jako „**kontrolowanie**” (zazwyczaj) lub „**kierowanie**”.

Interpretacja słowa „control” jako „kontrolowanie” nie jest błędem, gdyż oznacza ono min. to przedsięwzięcie (funkcję kierowniczą), które wchodzi w zakres całościowego procesu „dowodzenia”, czyli „command”. Niezrozumiałym jest jednak przyjęcie tego właśnie znaczenia w pojęciu C², czyli jako „dowodzenie i kontrolowanie”. Dlaczego właśnie kontrolowanie ma być tak uprzywilejowaną funkcją (przedsięwzięciem) kierowniczą, że mimo zawierania się w pojęciu „dowodzenie” wymienia się je jeszcze dodatkowo? Dlatego też bezsprzecznie stwierdzić należy, że w tym pojęciu (C²) termin „control” jest źle interpretowany.

Może więc druga interpretacja, tzn. „kierowanie”? Okazuje się, że również chyba nie. „Kierowanie” bowiem, to najogólniejsze pojęcie, zawierające w sobie treści wchodzące w zakres „dowodzenia”. Czemu więc „wzmocnić” dodatkowo to pojęcie („dowodzenie”), poję-

²³ *NATO Glossary of Terms and Definitions* (aap-6). mas, 1995 r. oraz *Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms*. Washington 1994 r.

²⁴ „Command” to wyraz wieloznaczeniowy. W tym ujęciu oznacza właśnie proces realizacyjny przedsięwzięć kierowniczych przez dowódcę. W innych znaczeniach to: 1. Zakres uprawnień (kompetencje dowódcze); 2. Komenda (wydanie polecenia); 3. Komenda (np. szkoły czy też obszaru, rejonu); 4. Dysponowanie przewagą ogniową lub możliwością lepszej obserwacji.

ciem szerszym, tj. „kierowaniem”? Intuicyjnie więc można założyć, że musi być lepsza wykładnia pojęcia „control”, oczywiście w aspekcie C².

Przyjrzyjmy się więc i innym znaczeniom terminu „control”. Po głębszej analizie różnych znaczeń tego pojęcia, okazuje się, że „control” rozumieć można tak samo jak „command”, tj. jako „proces” realizacyjny funkcji (przedsięwzięć) kierowniczych.

Zachodzi więc pytanie, jeżeli zarówno „command”, jak i „control” (w znaczeniu „C²”) określają te same funkcje (przedsięwzięcia), to dlaczego są określane dwojako? Odpowiedzią na to pytanie są różne zakresy znaczeniowe tych pojęć. Oznaczają one bowiem nie tylko „proces” ale i ściśle określone, zróżnicowane kompetencje kierowniczych osób²⁵, realizujących „command” oraz „control”.

Zasadniczą różnicą w kompetencjach jest tu zakres przedmiotowy ogólnorozumianej „działalności wojskowej”. O ile bowiem kompetencje zakresu „command” oznaczają na ogół²⁶ możliwość wpływu na całą sferę działalności wojsk, to uprawnienia zakresu „control” dotyczą jedynie poszczególnych części tej działalności, z której odpowiadają poszczególni, „specjalistyczni” kierownicy. Poza tym, uprawnienia „control” nie obejmują części ogólnych uprawnień zastrzeżonych tylko do zakresu „command”, do których należy:

1. Określanie (i stawianie) zadań w ogólnym zakresie.
2. Ugrupowanie (rozmieszczanie) oraz manewr (przemieszczanie) wojsk.
3. Przydziały (podporządkowania) i zmiany w tym zakresie dotyczące poszczególnych części (składników) wojsk PSM, tj. ich komponentów.

Tak więc, można stwierdzić ostatecznie, że uprawnienia zakresu „control” są bardziej ograniczoną formą kierowania działalnością wojskową niż „command”. W polskiej teorii dowodzenia jest to po prostu „zarządzenie”. Właśnie „zarządzanie” to forma kierowania specjalistycznymi częściami działalności wojskowej. Np., w siłach powietrznych szefowie (WL, WOPL czy WRt) „zarządzają” działaniami tych rodzajów wojsk, a szef logistyki - „zarządza” działalnością logistyczną.

²⁵ Angielski termin „commander”, to nie tylko „dowódca” ale też i każda inna osoba pełniąca określone funkcje kierownicze (szef, komendant), itp. ...).

²⁶ W zakresie „command”, ze względu na specyfikę składu i działań połączonych sił międzynarodowych (PSM), przyznaje się zróżnicowane uprawnienia, o czym dalej.

Tak więc podstawową różnicą pomiędzy naszym „dowodzeniem”, a NATO-wskim „C²” jest to, że NATO-wska **nazwa jest pełniejsza**²⁷ oraz **stawia na równi obie formy** kierowania działalnością wojskową²⁸.

Drugą, zasadniczą różnicę powoduje konieczność stosowania zróżnicowanych **zakresów uprawnień (a także i odpowiedzialności)** w ramach dowodzenia oraz zarządzania, co wynika przede wszystkim z wielonarodowego składu PWS NATO. Polega to na tym (co jest zupełnie obce naszym polskim pojęciom), że różni dowódcy NATO mogą mieć **większe lub mniejsze uprawnienia w zakresie dowodzenia i zarządzania wojskami**.

Pierwszym, podstawowym i najszerszym treściowo pojęciem jest termin „**full command**”, interpretowanym zazwyczaj jako „**pełne dowodzenie**”.

„Full command” to uprawnienia do kierowania wszelką działalnością wojsk we wszelkich aspektach, tj. zarówno „operation” (czyli działaniami bojowymi oraz zabezpieczeniem bojowym) jak i „administration” (czyli zabezpieczeniem logistycznym i uzupełnieniem). Stwierdzić należy, że w warunkach PSM NATO pojęcie to nie ma szerszego zastosowania, gdyż uprawnienia te posiadają jedynie dowodzący siłami narodowymi. Uprawnień „full command” nie posiada więc żaden dowódca NATO, za wyjątkiem niższych rangą dowódców narodowych jednostek taktycznych.

Z tego też względu, w terminologii NATO funkcjonują dwa szczegółowe terminy zakresu „command”. Są to: „**operational command**” (OPCOM) oraz „**tactical command**” (TACOM).

OPCOM oraz TACOM tłumaczone są zazwyczaj jako „**dowodzenie operacyjne**” i rozumiane jest jako dowodzenie na szczeblu (w skali) operacyjnej. Takiej interpretacji odpowiada również pojęcie „**tactical command**”, tłumaczone jako „dowodzenie taktyczne”, a rozumiane jako dowodzenie na szczeblach taktycznych.

„Operational command” (OPCOM) - to najwyższy zakres uprawnień nadawany dowódcom NATO **szczebla operacyjnego** w zakresie kierowania działalnością podległych mu wojsk ale tylko w zakresie ich **działań bojowych i zabezpieczenia bojowego**. Uprawnienia te **nie dotyczą pozostałej części działalności tj. „administration”, czyli zabezpieczenia logistycznego oraz uzupełniania wojsk**. Tak więc OPCOM, to nie tylko „dowodzenie operacyjne”, rozumiane jako dowodzenie na szczeblu operacyjnym ale też **dowodzenie ograniczone tylko do działalności bojowej** (działania bojowe oraz zabezpieczenie bojowe).

²⁷ W naszej teorii kierowania działaniami wojsk dalej funkcjonuje pojęcie „teoria dowodzenia”.

²⁸ „Zarządzanie” traktowane jest u nas jako forma pomocnicza w stosunku do dowodzenia.

Co ważne, i w zakresie „działalności bojowej” dowódca NATO o uprawnieniach OPCOM **nie posiada pełnej swobody w dowodzeniu**, rozumianym w naszych, polskich kategoriach. Dowódca o uprawnieniach OPCOM nie może bowiem stawiać takich zadań, które doprowadziłyby do **dezorganizacji podległych mu jednostek w stopniu uniemożliwiającym wykonywanie przez nich ich zadań podstawowych czy też przemieszczenie się w dowolny rejon**.

Kolejnym zakresem uprawnień jest TACOM (tactical command), które mogą być nadawane dowódcom niższych szczebli dowodzenia PSM NATO (taktycznych), z uwzględnieniem wymienionych już, ogólnych ograniczeń uprawnień OPCOM.

Dowódcy NATO nie zawsze muszą otrzymywać uprawnienia OPCOM czy też TACOM. Węższymi zakresami tych uprawnień są uprawnienia „**Operational Control**” (OPCON) oraz najniższe - „**Tactical Control**” (TACON), które również nie dotyczą sfery logistyki²⁹.

Jakie więc uprawnienia musi posiadać dowódca NATO aby miał wpływ na **sferę logistyki** ? Okazuje się, że w terminologii NATO zarezerwowano osobne pojęcie uprawnień w tym zakresie. Określane są one jako „**Administrative Control**”. Tak więc, aby dowódca NATO mógł zarządzać zabezpieczeniem logistycznym podległych mu wojsk, oprócz uprawnień dotyczących działalności bojowej (OPCOM, OPCON, TACOM, TACON) musi dysponować uprawnieniami zakresu „Administrative Control”.

„Administrative Control” to uprawnienia do zarządzania głównie w zakresie **logistyki** (zabezpieczenia logistycznego) ale także **uzupełnianiem wojsk**. Uprawnienia te nadawane są **całkowicie odrębnie** od uprawnień w zakresie działalności bojowej, a jakiegokolwiek zmiany uprawnień w zakresie działalności bojowej (czy też ich delegowanie) nie pociągają za sobą żadnych zmian w ustaleniach dotyczących zakresu administracji (logistyki). Wystąpić mogą jednak takie sytuacje, w których brak takich uprawnień ograniczać będzie możliwości prowadzenia działań bojowych. Stąd też, zmiany (delegowanie) uprawnień w zakresie działalności bojowej mogą wymusić również zmiany w zakresie uprawnień dotyczących części administracyjnej czy też logistycznej. Dlatego też, każdorazowo **przyznawanie czy też przekazywanie uprawnień w zakresie działalności bojowej musi zawsze być rozważane z punktu widzenia możliwych skutków takich ustaleń w odniesieniu do administracji, w tym przede wszystkim do logistyki**. Szczegółowy zakres uprawnień (zmian) w tym zakresie musi być

²⁹ Szerzej o tych zakresach kompetencji i odpowiedzialności w S. Zajas i inni, *Wybrane aspekty...*

każdorzazowo wyraźnie sprecyzowany w odrębnym dokumencie rozkazodawczym lub jednocześnie, przy okazji nadawania (zmian, delegowania) uprawnień w zakresie działalności bojowej.

Zgodnie z dokonanymi w NATO ostatnimi ustaleniami³⁰, w siłach powietrznych PSM NATO, upoważnienia do wykorzystywania zasobów logistycznych mogą otrzymywać **dowódcy szczebla PSC i niżej**.

Upoważnienia w tym zakresie wydaje specjalny organ TOA (Transfer of Authority) powoływany na odpowiednim szczeblu dowodzenia PSM NATO. Uprawnienia te są jednak ograniczone wieloma warunkami i specyficznymi zasadami postępowania. Nie pozwalają one dowódcom NATO na pełną swobodę wykorzystywania wszelkich, dostępnych narodowych zasobów logistycznych.

4.2. Zasady i metody kierowania działalnością logistyczną w siłach powietrznych

Skuteczne dowodzenie i zarządzanie uznaje się za nieodzowny warunek powodzenia wszelkich działań bojowych przez PSM NATO. Uważa się, że osiągnięcie celów militarnych w okresie przygotowania i prowadzenia działań w okresie kryzysu czy też konfliktu zbrojnego zależy głównie od możliwości właściwego ugrupowania odpowiednich sił i środków, w tym logistycznych, we właściwym miejscu i czasie. Te właśnie czynniki stanowią o tym, że możliwości sprawnego i elastycznego dowodzenia oraz zarządzania są niezbędne do prowadzenia działań bojowych przez PSM NATO.

W teorii działań PSM NATO wyróżnia się pięć zasad w zakresie dowodzenia i zarządzania (C²), w tym kierowania działalnością logistyczną³¹:

- a) Jedność dowodzenia.
- b) Jedność organizacyjna systemu dowodzenia.
- c) Precyzyjność stawiania zadań (konkretność).
- d) Ciągłość dowodzenia.
- e) Jednoosobowa odpowiedzialność za dowodzenie oraz zapewnienie swobody działania podwładnym.

³⁰ *Authority of the NATO Commanders to redistribute Logistic Resources (Corrigendum 1 to MC 319 (final) - Annex A, North Atlantic Military Committee 27.05.1994).*

³¹ „Kierowanie działalnością logistyczną” obejmuje „dowodzenie jednostkami logistycznymi” oraz „zarządzanie procesem(procesami) zabezpieczenia logistycznego”.

A. Jedność dowodzenia

(Unity of Command)

Jest niezbędnym warunkiem skutecznego i ekonomicznego wykorzystania sił i środków podczas działań bojowych. Realizowane jest poprzez nadawanie (przyznawanie) uprawnień do ukierunkowywania i koordynowania działań ogółu sił i środków jednemu dowódcy. Zakresy kompetencji dowódczych poszczególnych szczebli dowodzenia (organizacji PSM NATO), uzależnione są przede wszystkim od składu PSM. Jednakże, w przypadku PSM wystąpić mogą określone ograniczenia uprawnień, dotyczące wykorzystywania składników bojowych poszczególnych sił narodowych oraz sił i środków zabezpieczenia, a także w przypadku prowadzenia działań w obszarze odpowiedzialności innego dowódcy. Jako minimum uprawnień, zapewniających „jedność dowodzenia” dowódcy PSM NATO, w odniesieniu do ogółu przydzielanych i podporządkowanych wojsk, przyjmuje się zwykle kompetencje zakresu OPCON.

B. Jedność organizacyjna systemu dowodzenia

(Integration of the C² Structure)

Powinna zapewnić wykorzystanie maksymalnych możliwości bojowych każdego z rodzajów sił zbrojnych wchodzących w skład poszczególnych sił narodowych. Zazwyczaj, składnikami organizacji systemu dowodzenia będą zarówno **dowództwa funkcjonalne** (lądowe, morskie i powietrzne) jak i **rodzajów SZ** (wojska lądowe, marynarka wojenna, siły powietrzne). Dlatego też, będzie wielce pożądanym, aby system dowodzenia PSM był dostosowany do takiej sytuacji. Może również wystąpić konieczność ustanowienia (powołania) oddzielnych dowództw ogółu sił narodowych, np: kiedy połączone siły narodowe (składające się z więcej niż jednego rodzaju SZ) oddane są pod OPCON dowódcy PSM NATO.

Jednostki specjalne, przydzielone lub podporządkowane dowódcy PSM NATO, dowodzone są na odrębnych zasadach. Sprawne i przejrzyste struktury organizacyjne systemu dowodzenia i zarządzania są jego podstawowym elementem.

C. Precyzyjność stawiania zadań

(Clear Chain of Command).

Struktura systemu dowodzenia i zarządzania jest z natury hierarchiczną. Jeżeli jednak jest to niezbędne i celowe, ukierunkowania działalności oraz rozkazy dla dowódców niższego szczebla, mogą zawierać szczegółowe zadania dla poszczególnych części podległych im wojsk.

D. Ciągłość dowodzenia

(Continuity of C²)

Podczas kampanii (campaign) musi być zapewniona. W tym celu, dowódcy powinni ustalić zasady przejmowania dowodzenia oraz organizację dowodzenia w sytuacjach wyjątkowych.

E. Jednoosobowa odpowiedzialność za dowodzenia oraz zapewnienie swobody działania podwładnymi

(Command Responsibility and Freedom of Action).

Dowódca PSM NATO jednoosobowo i niepodzielnie odpowiada za realizację postawionych mu zadań, choć przekazywanie uprawnień do dowodzenia na niższe szczeble może okazać się pożądanym lub nawet koniecznym. W przypadku przekazywania uprawnień do dowodzenia, dowódcy wszystkich szczebli zobowiązani są do jasnego sprecyzowania swoich zamiarów, określenia celów do osiągnięcia oraz przydzielenia podwładnym niezbędnych uprawnień, sił i środków do wykonania zadań. Dlatego też, dowódca zapewniając swobodę działania podwładnym, w granicach określonych ich zamiarami, umożliwia im szybką reakcję w przypadkach nieprzewidzianych czy też wykorzystywania dogodnych sytuacji.

Warunkami koniecznymi skutecznego delegowania uprawnień dowódczych są:

- a) dowódca PSM NATO musi ciągle dysponować przeglądem sytuacji w rejonie jego odpowiedzialności;
- b) dowódcy niższych szczebli muszą w pełni rozumieć zamiary przełożonych;
- c) powszechne rozumienie zasad bojowego wykorzystania wojsk, osiągane jest drogą ćwiczeń i treningów w czasie „P”.

Dowódcy poszczególnych szczebli organizacyjnych PSM NATO wymagają wsparcia przez sztaby, umożliwiające im efektywne dowodzenie i zarządzanie podległymi siłami i środkami. Wsparcie w zakresie dowodzenia i zarządzania może być udzielane przez specjalistów (oficerów łącznikowych lub sztabowych) podległych, podporządkowanych (wspierających) wojsk lub wydzielanych ze sztabów wyższego szczebla.

W NATO wyróżnia się **dwie metody** dowodzenia i zarządzania wojskami:

A. Metoda bezpośrednia (scentralizowana)

Dowódca realizuje funkcje kierownicze bezpośrednio wobec podległych mu sił (jednostek czy też wojsk). W takim przypadku musi on dysponować odpowiednim „sztabem połączonym”. Wsparcie procesów dowodzenia i zarządzania realizowane jest generalnie przez office-

rów sztabu oraz (lub) dowodzących poszczególnymi składnikami PSM NATO. Zakres dowodzenia i zarządzania w tym przypadku zależy głównie od możliwości „sztabu połączonego” oraz jego wyposażenia technicznego. Dowódcy powinni ciągle analizować swoje aktualne i potencjalne możliwości w zakresie kierowania działalnością wojsk oraz stopień wpływu na szczegóły ich działań bojowych. Dowódca dysponujący uprawnieniami zakresu OPCOM może przekazywać uprawnienia w zakresie OPCON w stosunku do poszczególnych składników wojsk, o ile zachodzi taka potrzeba.

B. Metoda dowodzenia składnikami PSM (zdecentralizowana)

W przypadku większych, złożonych działań bojowych PSM NATO lub w wypadkach szczególnych, wymagających innej metody dowodzenia i zarządzania, siły i środki PSM NATO mogą być grupowane pod dowództwem jednego lub kilku dowódców składników (komponentów) PSM NATO, podległych bezpośrednio dowódcy PSM. W takim przypadku, dowódca PSM NATO, pełni funkcje kierownicze poprzez dowódców tych składników. Zarówno dowódca PSM NATO, jak i dowódcy poszczególnych składników PSM, wymagają odpowiednich sztabów oraz wyposażenia wspierających ich działalność. Organa te mogą funkcjonować w różnych składach i wielkościach, oddzielnie lub razem.

Uprawnienia dowódcze do kierowania działalnością wojsk wymagają wydawania „dyrektyw” lub „rozkazów”, które, jako minimum powinny określać:

A. Zadania do wykonania;

B. Niezbędne ilości sił i środków (bojowych i logistycznych) niezbędnych do wykonania zadań);

C. „System dowodzenia i zarządzania” wraz z delegowaniem uprawnień i przydziałem stanów osobowych i innych organów (składników) PSM, niezbędnych dowódcy w skutecznym kierowaniu podległymi mu siłami i środkami podczas wykonywania zadań;

D. Relacje pomiędzy dowódcami wspierających i wspieranych jednostek oraz odpowiedzialność dowódców jednostek wspierających.

4.3. Organizacja kierowania zabezpieczeniem logistycznym w (I)CAOC

Przechodząc do omówienia organizacji pracy sztabu logistyki (I)CAOC, nazywanego G-4³², należy podkreślić, że wynika ona głównie z **głównych zadań i funkcjonalnego podziału ośrodka** oraz określonych **reżimów czasowych opracowywanych dokumentów planistyczno-rozkazodawczych oraz sprawozdawczych**.

W składzie sztabu (I)CAOC występuje min. „grupa planowania”³³, w pracy której sztab logistyki (G-4) ośrodka zobowiązany jest brać udział³⁴. Z punktu widzenia potrzeb „sztabu operacyjnego” (I)CAOC, jest to pierwszorzędne zadanie dla sztabu logistyki, gdyż jakiegokolwiek planowanie działań nie może odbywać się bez aktualnych i rzetelnych informacji oraz specjalistycznych propozycji z zakresu zabezpieczenia logistycznego, szczególnie w przypadku deficytu zasobów logistycznych. Dlatego też, tak ważnym jest uczestnictwo sztabu G-4 we wszelkich, kolejnych przedsięwzięciach procesu przygotowania działań, w tym przede wszystkim ich planowania.

Oczywistym jest, że sztab logistyki współdziałać będzie, i to w sposób ciągły, także z pozostałymi organami sztabu (I)CAOC³⁵, jednakże główny wysiłek G-4 skupiony będzie zawsze na wsparciu grupy planowania.

Należy przy tym pamiętać, że sztab logistyki podlega bezpośrednio dowódcy (I)CAOC i wykluczone jest wykorzystywanie logistyków biorących udział w planowaniu przez np. szefa sztabu czy szefa grupy planowania do innych, pomocniczych zadań w pracy zespołu planowania³⁶. Obsada etatowa sztabu logistyki G-4 (I)CAOC nie dysponuje bowiem nadmiarem personelu i odpowiada tylko zakresowi zadań własnych tego organu. Poza tym, etatowe obsady innych zespołów sztabowych powinny być również samowystarczalne w zakresie zadań własnych, a ewentualne trudności w ich realizacji wymagają po prostu lepszej organizacji pracy ich obsad etatowych.

³² Na szczeblu (I)CAOC nie przewiduje się funkcjonowania wielonarodowych organów kierowania zabezpieczeniem logistycznym. Por.: rozdział 3.3.

³³ Właściwie jest to nie tylko „grupa planowania” ale „grupa przygotowania działań”. Wynika to z faktu opracowywania przez nią nie tylko „planów” ale i dokumentów rozkazodawczych, a więc grupa ta również „organizuje działania”.

³⁴ Patrz: rozdział 3.4.

³⁵ Struktura sztabu (I)CAOC przedstawiona jest w załączniku 8.

³⁶ Tendencje takie uwidoczniły się min. podczas ćwiczeń dowódczo-sztabowych Wydziału WLOP AON w 1996 i 1997 roku.

Szczegóły dotyczące organizacji i kolejności pracy grupy planowania przedstawione są szeroko w innych materiałach³⁷, dlatego też zostały pominięte. W niniejszym opracowaniu przedstawiono jedynie syntetyczną tabelę-harmonogram przewidywanego przez sztab planowania (I)CAOC pożądanego udziału sztabu logistyki G-4 w zasadniczych jego przedsięwzięciach (zał. 9).

Generalnie ujmując, oprócz rutynowego, ciągłego zbierania informacji o sytuacji logistycznej wojsk podległych lub podporządkowanych (I)CAOC oraz innych, działających (rozmieyszczonych) w rejonie odpowiedzialności ośrodka, ich analizy i oceny, w procesie planowania (przygotowania) działań przez (I)CAOC³⁸ sztab logistyki opracowuje i przedstawia informacje o aktualnej oraz przewidywanej sytuacji logistycznej³⁹ oraz wariantowe⁴⁰ propozycje organizacji zabezpieczenia logistycznego, szczególnie w zakresie niedoboru zasobów logistycznych.

Należy pamiętać, że zadaniem nie tylko przełożonego ale i sztabu logistyki (I)CAOC jest staranie się o uzyskanie jak najpełniejszych i najaktualniejszych informacji logistycznych. Źródłami informacji o sytuacji logistycznej dla sztabu G-4 (I)CAOC mogą więc być dane:

1. Zawarte w dyrektywach (zarządzeniach) operacyjnych przełożonego (załącznik logistyczny), tzw. Air Operation Directive - AOD (Annex Logistics)⁴¹.
2. Z innych zespołów sztabowych (I)CAOC, np. od zespołu „oficerów łącznikowych” z dowództwami innych państw czy też „grupy rozpoznania”.
3. Zawarte w meldunkach podległych (podporządkowanych) (I)CAOC jednostek, tzw. Mission Summary (MISREP).
4. Z narodowych sztabów logistyki sił powietrznych (bezpośrednio lub poprzez oficerów łącznikowych).

W pierwszym etapie planowania (I)CAOC, tzw. Initial Planing Meeting, sztab logistyki udziela uczestnikom spotkania **syntetycznej** (ogólnej, wstępnej) **informacji o sytuacji logistycznej** we wszystkich zakresach problemowych i przedstawia również jej **wstępną ocenę** z

³⁷ M.in. Ch. Scheffel, *Ćwiczenia i treningi...*

³⁸ Codobowe przygotowanie działań w (I)CAOC rozpoczyna się o 10.00 i trwa do 22.00.

³⁹ Należy pamiętać, że w (I)CAOC przygotowuje się działania na dzień następny. Poza tym, dowódcę interesować też będzie przewidywana sytuacja logistyczna po zakończeniu planowanych działań.

⁴⁰ Zgodnie z zasadami NATO, powinny to być zazwyczaj 2 warianty działań.

⁴¹ Dyrektywy operacyjne opracowywane są i przekazywane do (I)CAOC co dobę, przed rozpoczęciem planowania, zwykle do 09.00. W uzasadnionych przypadkach, (I)CAOC otrzymywać może w ciągu dnia dodatkowe zarządzenia od przełożonego.

punktu widzenia możliwości zabezpieczenia wojsk podczas działań w dniu następnym, na który są one planowane.

Zakres tematyczny informacji logistycznej może być zawężony tylko do zagadnień ocenianych jako stwarzające problemy, tym bardziej, że czas wystąpienia szefa logistyki (wyznaczonego oficera ze sztabu logistyki) wynosi zazwyczaj tylko kilka minut. O ile wyraźnie zachodzi taka potrzeba, np. ze względu na wybitnie skomplikowaną i niekorzystną sytuację logistyczną, szef logistyki powinien domagać się od szefa sztabu dłuższego czasu na swoje wystąpienie.

Podczas wstępnej informacji i oceny logistycznej pożądane jest wykorzystywanie mapy z ogólną sytuacją logistyczną (folii na mapę sytuacji ogólnej) oraz czytelnych i o przejrzystych, komunikatywnych treściach foliogramów.

Kolejnym etapem planowania jest praca w zespołach planowania działań ofensywnych i defensywnych, tzw. Planning Staff Meeting. Efektem tej pracy jest opracowanie przez każdy zespół, z reguły, dwóch wariantów działań. W etapie tym, sztab logistyki uczestniczy w pracy obu zespołów z dwóch powodów. Po pierwsze, dba o to, aby zespoły nie przygotowały **wariantów nierealnych** (z punktu widzenia logistyki) i po drugie, aby, na podstawie wypracowywanych wariantów działań bojowych, przygotować własne **warianty zabezpieczenia logistycznego**. Jest to bodaj najintensywniejszy okres pracy sztabu logistyki, gdyż mając na uwadze wymóg przygotowania dwuwariantowych propozycji zabezpieczenia logistycznego każdego z czterech wariantów działań bojowych (dwóch - działań ofensywnych i dwóch - działań defensywnych), trzeba opracować aż **osiem wariantów działań logistycznych**.

Tak przygotowane warianty działań logistycznych prezentowane są następnie na konferencji dowódczej (tzw. Commanders Decision Conference), na której dowódca podejmuje decyzję o wybranym wariantcie działań (bojowych i zabezpieczenia logistycznego).

Bardzo istotnym jest to, aby każdy z opracowywanych wariantów został **gruntownie oceniony** (tzw. zalety i wady), a wnioski z oceny pozwoliły na jednoznaczne zrozumiałym opowiedzeniem się szefa logistyki za **konkretnymi rozwiązaniami** (w zakresie działań logistycznych podczas działań ofensywnych i defensywnych). Chodzi tu oto, że nie zawsze „optymalny” wariant działań bojowych ⁴² będzie jednocześnie „optymalnym” lub co najmniej „dobrym” wariantem działań logistycznych. Mogą więc wystąpić sytuacje, w których dowódca (I)CAOC

⁴² Mowa o najlepszych zdaniem szefów planowania ofensywnego i defensywnego.

odrzuci nawet „optymalny” wariant działań bojowych, ze względu na wybitnie niekorzystne lub ryzykowne (niepewne) warunki zabezpieczenia logistycznego. Dlatego też, należy przygotować odpowiednio komunikatywną i przekonywującą **obudowę** wystąpienia szefa logistyki, zazwyczaj na foliogramach. Podczas takiego wystąpienia, szef logistyki musi bazować nie tylko na aktualnej sytuacji logistycznej ale i **przewidywanym stanie o 06.00**⁴³ dnia następnego (odtworzenie zdolności użytkowej, a także ewentualne straty w potencjale logistycznym - sieć lotniskowa, zaopatrzenie, UiSW, itd.). Poza tym, szef logistyki powinien przedstawić prognozę sytuacji logistycznej **na kolejną dobę działań**. W tym celu bardzo poręcznym jest wykorzystanie nie tylko dotychczasowych doświadczeń ale i, a może przede wszystkim, symulacji komputerowej oraz obrazowe przedstawienia jej wyników i wyciągniętych z nich wniosków.

⁴³ Opracowywany w (I)CAOC rozkaz bojowy (ATO) obowiązuje od 06.00 dnia następnego, czyli dopiero po co najmniej kilkunastu godzinach.

ZAKOŃCZENIE

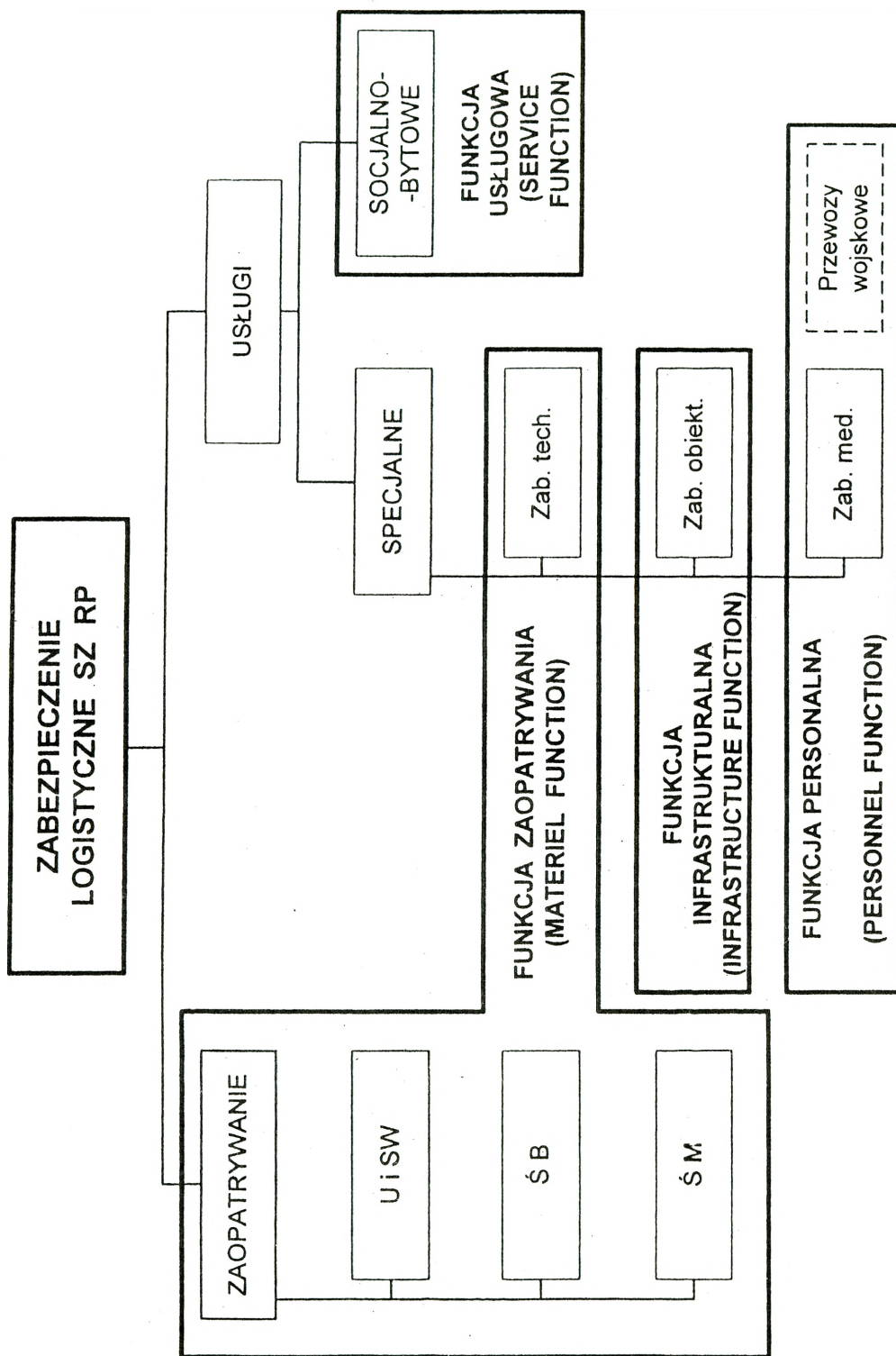
Przedstawiony materiał jest pierwszym opracowaniem teoretycznym z zakresu teorii i rozwiązań organizacyjno-funkcjonalnych w zakresie logistyki sił powietrznych NATO. Być może, ukazał się on zbyt wcześnie, gdyż, ze zrozumiałych względów, nie można było wykorzystać szeregu oficjalnych materiałów źródłowych Paktu w tym zakresie, a inne, ze względu na niedawno przyjętą, nową strategię NATO, są jeszcze uaktualniane lub dopiero opracowywane.

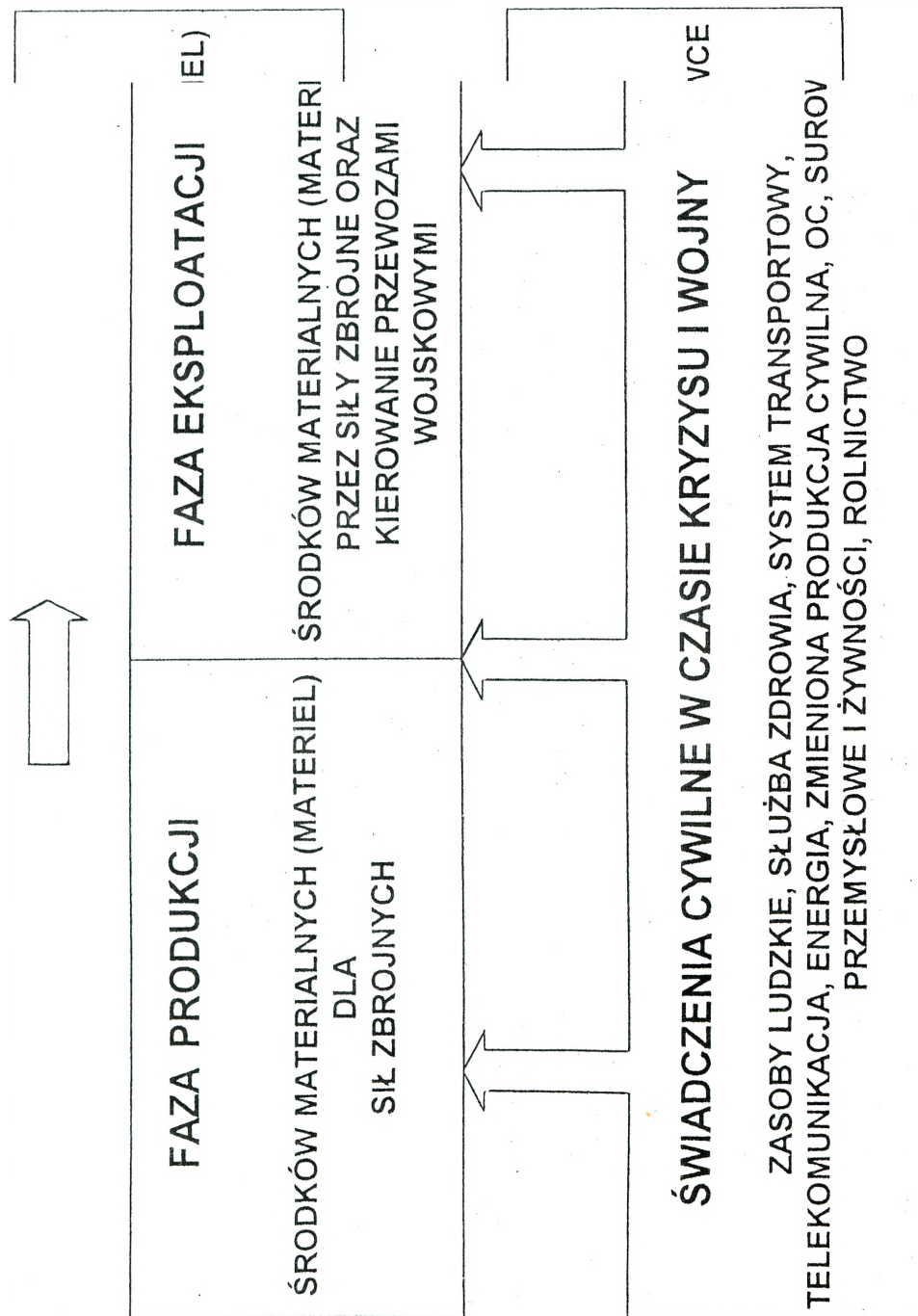
Autor zdaje więc sobie sprawę z niepełnego zakresu i zapewne niedoskonałości opracowania. Jednakże, ze względu na wyraźne, określone preferencje i potrzeby Wydziału WLOP, w tym Katedry Logistyki WLOP, wynikające z nowego programu szkolenia, w tym prowadzenia ćwiczeń dowódczo-sztabowych wg standardów NATO, nie można było już czekać co najmniej kolejny rok. Mimo wszystko, przekonaniem autora jest ewidentna przydatność niniejszego opracowania. Stanowi bowiem ono swoiste uzupełnienie o problematykę logistyczną opracowanego w tym roku przez zespół Katedry Wojsk Lotniczych naszego Wydziału pod kierownictwem płka pil. dra S. ZAJASA materiału „operacyjnego” pt. „Wybrane aspekty doktryny sił powietrznych NATO”. Materiał ten traktowany był priorytetowo, o czym świadczy przyjęcie analogicznych tłumaczeń anglojęzycznych terminów oraz ogólnej organizacji i pracy sztabu (I)CAOC. Pozwoli to, zdaniem autora, na osiągnięcie pełnej „interoperacyjności” w przedsięwzięciach dydaktycznych z zakresu standardów NATO realizowanych w skali Wydziału. Dotyczy to szczególnie studentów kursów Wojsk Lotniczych i kursów Logistyki WLOP, jako potencjalnych czytelników obu tych opracowań.

BIBLIOGRAFIA

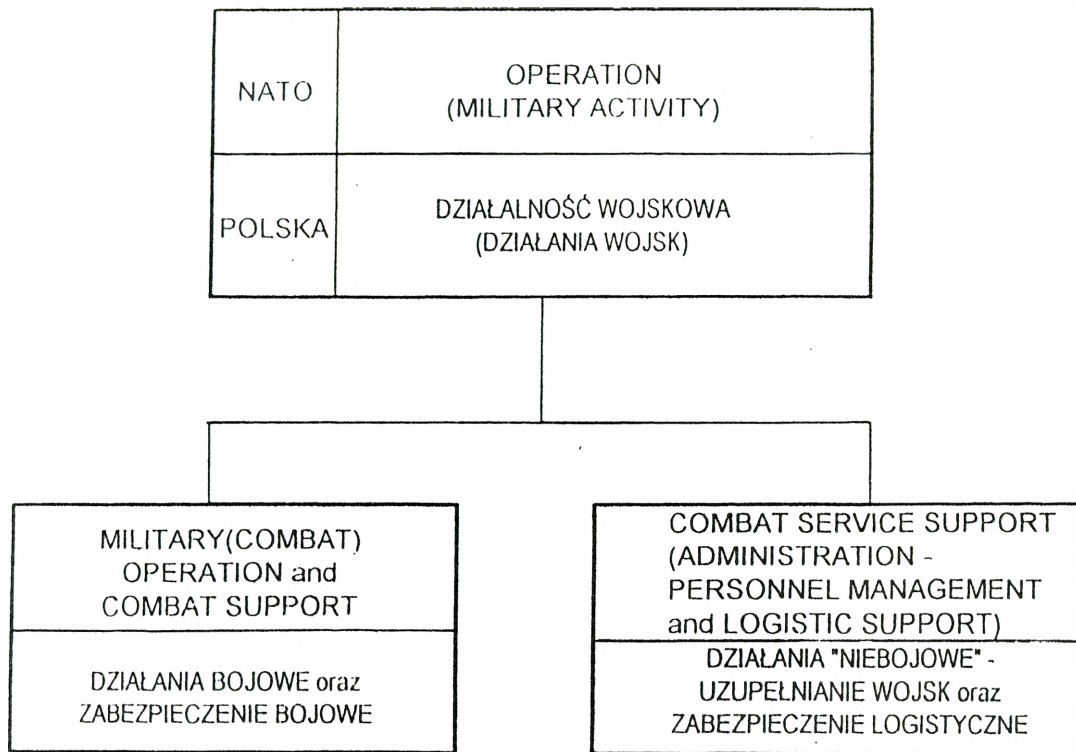
1. Zajas S. i inni, *Wybrane aspekty doktryny sił powietrznych*, AON, Warszawa 1997.
2. Scheffel Ch., *Ćwiczenia i treningi dowódczo-sztabowe połączonego stanowiska dowodzenia operacjami powietrznymi (I)CAOC*, AON, Warszawa 1996.
3. *NATO Glossary of Terms and Definitions (AAP-6)*, MAS 1995.
4. *Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms*, Washington 1994.
5. *NATO Principles and Policies for Logistics - MC 319 (final decision, military decision corrigendum no 1)*, MC, SHAPE 1994.
6. *Multinational Joint Operations Doctrine (MJOD)*, SHAPE 1995r.
7. *Logistic Handbook*, Brussels, DPC 1994.
8. *Logistic der Bundeswehr/luftwaffe*, Führungsakademie der Bundeswehr, Hamburg 1996.
9. *Land Forces Logistic Doctrine (ALP- 9) - STANAG 2406 (final draft)*, MAS 1994.

ZAKRESY FUNKCJONALNE LOGISTYKI NATO ORAZ RODZAJE ZABEZPIECZENIA LOGISTYCZNEGO SZ RP

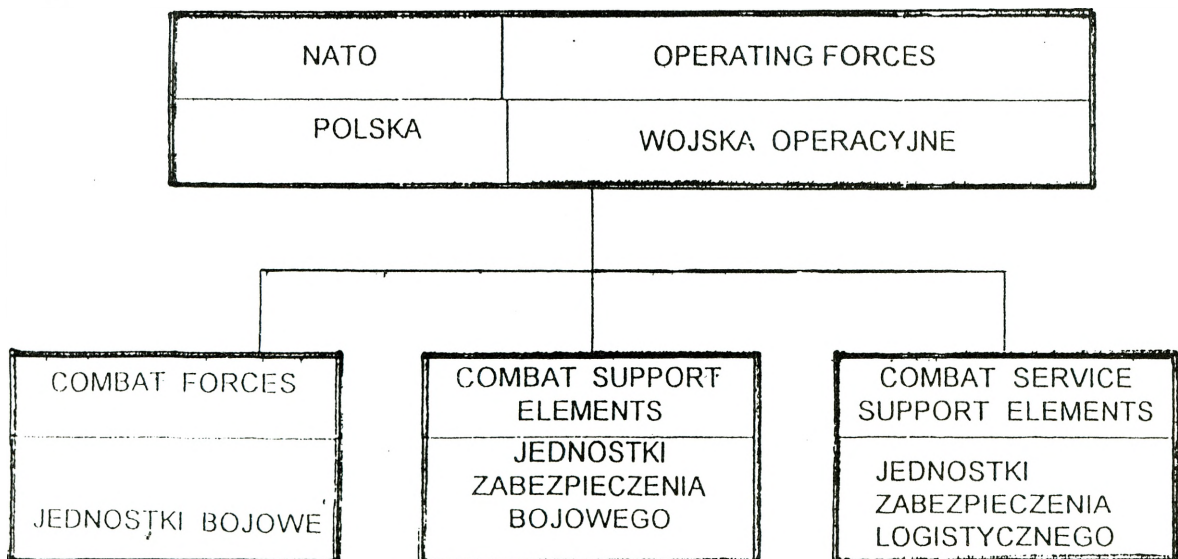

Zakresy funkcjonalne logistyki NATO oraz rodzaje zabezpieczenia logistycznego SZ RP

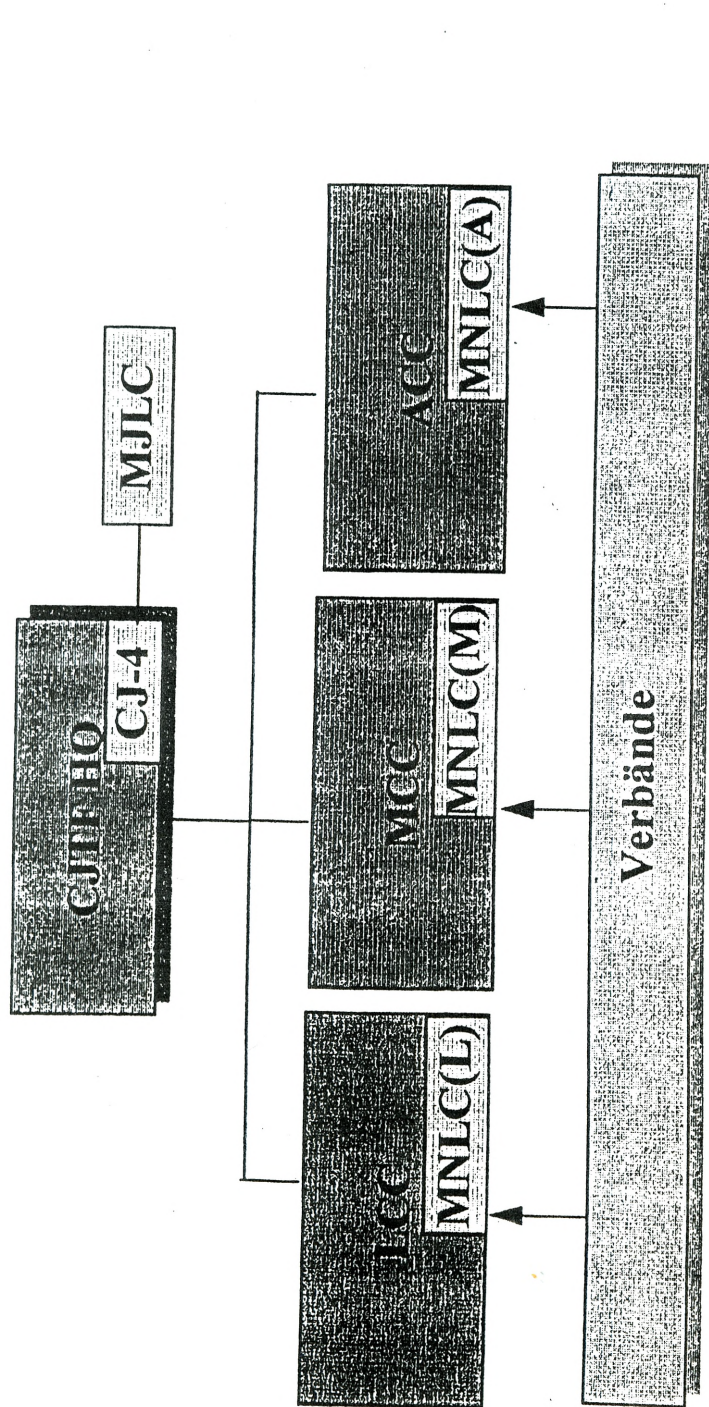
Umieszczenie działalności logistycznej w klasyfikacji ogólnej działalności wojsk NATO

Jednostki i urządzenia logistyczne w ogólnej klasyfikacji wojsk wg NATO

CJTF HQ Concept

CJTF: Combind Joint Task Force

CJTF: Combind Joint Task Force

MJLC: Multinational Joint Logistics Centre (Command?)

LCC: Land Component Commander

ACC: Air Component Commander

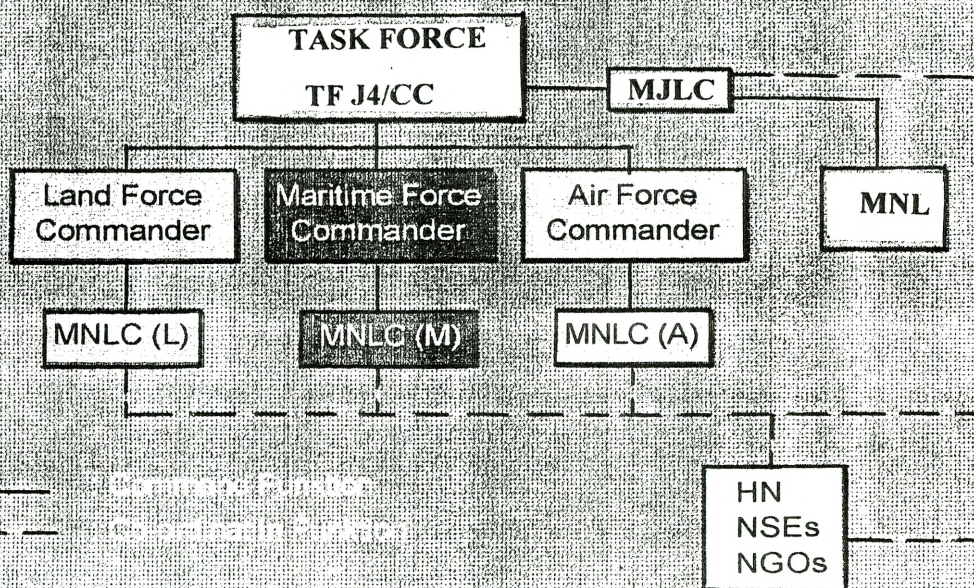
MCC: Maritime Component Commander

MNLC: Multinational Logistics Centre

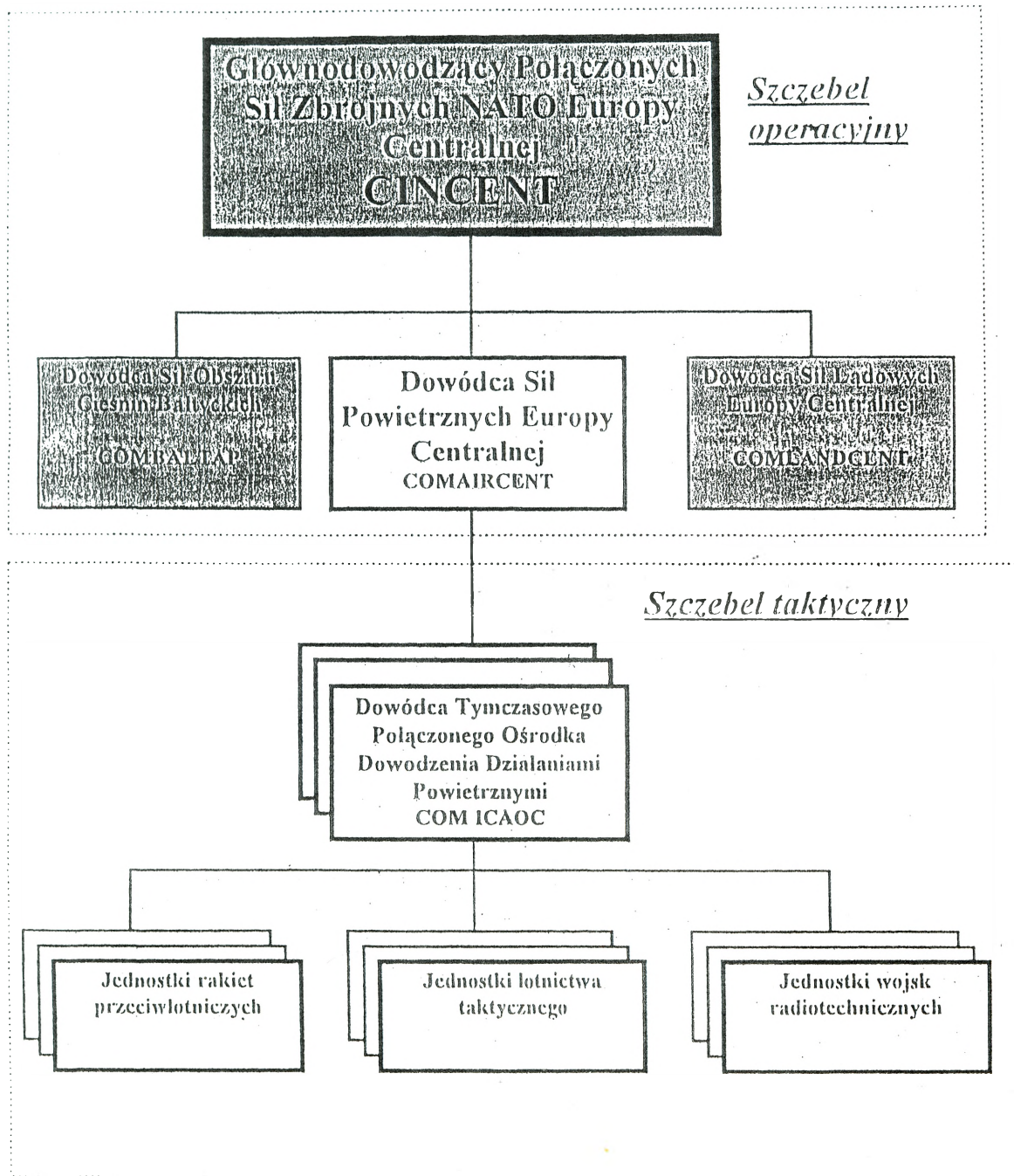
CHIEF OF DEFENCE DENMARK

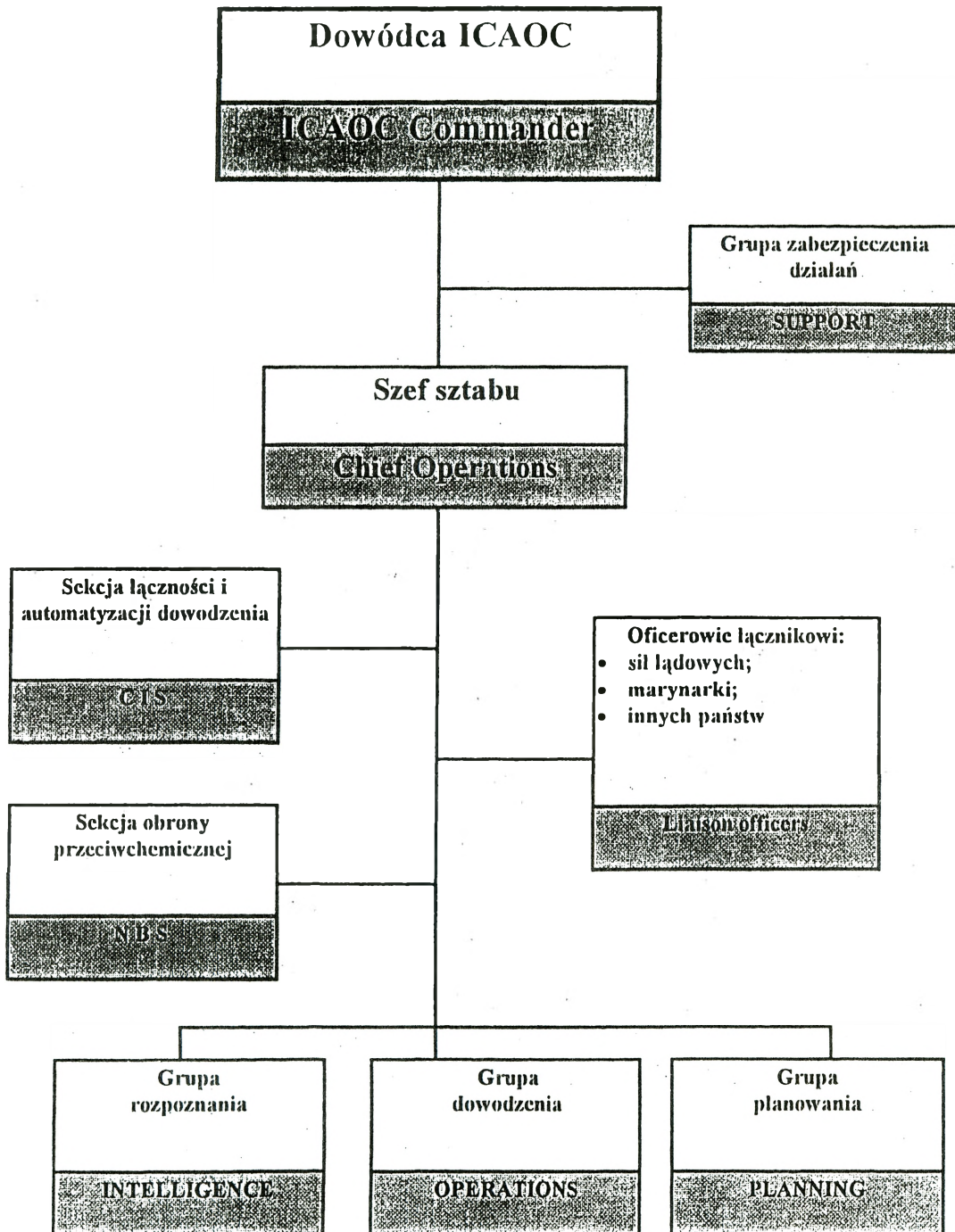
Logistics Organisation

KONCEPCJA WIELONARODOWYCH ORGANÓW KIEROWANIA
ZABEZPIECZENIEM LOGISTYCZNYM PWS NATO (1996 r)

Struktura dowodzenia siłami powietrznymi NATO na przykładzie Europy Centralnej.

Struktura organizacyjna (I)CAOC

50192

Rodzaj spotkania	Praca sztabu planowania		Opracowanie wariantów		Konferencja			
	Spotkanie wstępne	Init Plan Meet	2	3	4	5	6	7
Czas (godz.)	0	45					6	45
CMD	DR						Decyzja	
GP	Dir OPS	OD	Kierownik	Kierownik			Kierownik	Dowódzenie
	SO CMD	Analiza zadania		ASSESSREP			Prezentacja	
	GLO	Potrzeby Wład	Uczest.				Prezentacja	
	Ch Pl+Tasking		Uczest.					
	Off	Sytuacja wojsk własnych						
OPS	Def							
	INT	Sytuacja wojsk przeciwnika	Uczest.					
	Chief SUP	Możliwości zabezp. logist.	Uczest.				Prezentacja	
SUP	SOs							
	Zadanie	Ocena wstępna	Ocena sytuacji	Przygotowanie wariantów	Prezentacja	Przygotowanie konferencji decyzyjnej	*Przedstawienie wariantów	
	Czas (godz.)	0	1	2	3	4	5	6
								7

Zaznaczaj przedstawione są dwa warianty wybrane przez szefa sztabu

Harmonogram czynności procesu planowania działań bojowych w (I)CAOC